

ความลับ ที่คนอ่านหนังสือ เท่านั้นจะรู้

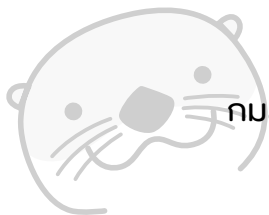
読書する人だけがたどり着ける場所

ทาคาชิ โซโต

เขียน

กมลวรรณ เพ็ญอร่าม

แปล

สำนักพิมพ์ซีรต์คัท
กรุงเทพมหานคร

หนังสือคุณภาพ
โดยอมรินทร์กรุ๊ป

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์	(9)
คำนำผู้เขียน	(11)
ตอนนี้แหละที่เราควรหยิบหนังสือขึ้นมาอ่าน	(11)
การอ่านบทความในอินเทอร์เน็ตไม่เหมือนกับการอ่านหนังสือ	(12)
ยุคสมัยที่ไม่มี “ผู้อ่าน”	(14)

บทนำ	ทำไมเราจึงต้องอ่านหนังสือในยุคสมัยนี้	1
	ถึงคนที่คิดว่า “อ่านในอินเทอร์เน็ตก็ได้”	2
	● ยุคที่เรียกได้ว่าเป็นสังคมอุดมข้อมูล	
	● แต่เรากลับไม่ค่อยเข้าถึงข้อมูลที่มีประโยชน์	2
	● อย่าเป็นคนที่กำลังไล่สิ่งใดเพียงเฉพาะทาง	3
	● พลิกอนาคตด้วยความคิดที่ว่า “เราจะไม่แพ้ AI”	6
	● เพื่ออนาคตของมวลมนุษยชาติ	8

บทที่ 1	ความหมายของ “ความลึกซึ้ง”	
	ที่มีแต่คนอ่านหนังสือเท่านั้น	
	สามารถเข้าถึงได้	11
	“คนละเอียดลึกซึ้ง”	
	ต่างกับ “คนตื่นเงิน” อย่างไร	12
	● ชัดเกล้าความสามารถทางการสื่อสาร	
	ได้ด้วยตัวหนังสือ	15

- คนแบบไหนคือ “คนมีเสน่ห์” 18
- สร้างความละเอียดลึกซึ้งได้ด้วยการอ่านหนังสือ 20
- โทรทัศน์เป็นสิ่งไม่มีประโยชน์นั้นหรือ 23
- ความรู้เปิดกว้างสู่ทุกคน 26
- ชีวิตที่รักการศึกษาและชีวิตที่ไร้การศึกษา
อย่างไรเหน็ดดีกว่ากัน 29

บทที่ 2 ในเมื่อมีทั้งการอ่านที่ทำให้คนเรา ละเอียดลึกซึ้งขึ้นและทำให้ตื้นเขินลง ควรจะอ่านอะไรและอ่านอย่างไรดี 33

- สร้าง “ทักษะทางปัญญา” อย่างคนชั้นเลิศ 34
- ความรู้ที่ลึกซึ้งนั้นเชื่อมโยงกับทุกขอบเขต 38
- การอ่านเพื่อเก็บข้อมูล
และการอ่านเพื่อสร้างทัศนคติ 41
- การอ่านนิทานช่วยสร้าง “พลังจินตนาการ” 45
- ลองมองสิ่งต่าง ๆ ด้วย “มุมมองของผู้เขียน” 50
- ใช้วิธี “หนึ่งเดือนหนึ่งนักเขียน” กันเถอะ 53
- สายป่านที่เชื่อมจากหนังสือเล่มหนึ่งไปถึง
“วัฒนธรรมทางจิตวิญญาณ” 55
- อាកารถาลายก็ถือเป็นหนึ่งในวิสัยของการอ่าน 57

บทที่ 3 วิธีอ่านหนังสือ เพิ่มพลังความคิดให้ลึกลับ 59

- ขัดเกลาพลังความคิดด้วยการอ่านหนังสือ 60
- “สุนัขจิ้งจอก” ในหนังสือเรื่อง เจ้าชายน้อย
คือใคร 60

- อ่านหนังสือโดยใช้ความรู้สึกร่วมด้วย 63
- รู้ความตื้นลึกของความคิดผู้อื่นได้ด้วย
“ความประทับใจที่มีต่อหนังสือ” 65
- วิธีใช้ “การรีวิว”
และ “การและเปลี่ยนความเห็น”
เพื่อเพิ่มความละเอียดลึกซึ้งให้ความคิด 67
- มาลองเขียนคำโฆษณาหนังสือ
ที่อ่านแล้วกันดีกว่า 70
- จงเลือกประโยคที่ชอบมา 3 ประโยค 73
- นีซเซอก็ตบมุกเหมือนกัน 75
- “การอ่านแบบคาดเดา”
ช่วยให้ความคิดปรับเปลี่ยนได้เร็วขึ้น 77
- 10 ผลงานชื่อดัง
ที่ช่วยเพิ่มพลังความคิดให้คุณได้ 79

บทที่ 4 วิธีอ่านหนังสือเพิ่มความรู้ให้ลึกซึ้ง 87

- เหตุผลที่ยังมีความรู้มากก็ยิ่งทำให้โลกกว้างขึ้น 88
- “การตกใจ” เพราะเพิ่งรู้
เป็นจุดเริ่มต้นของการรู้ 91
- ความรู้เพิ่มขึ้นได้เหมือนกับการแบ่งเซลล์ 94
- ถ้าอ่านหนังสือแนวเดียวกันได้ถึง 5 เล่ม
จะถือว่าเป็น “คนเกรด A” 96
- หากเข้าใจ “การเชื่อมโยง”
จะสามารถนำความรู้ออกมาใช้ได้ง่ายขึ้น 98
- ขยายขอบเขตความรู้ให้กว้างขึ้น
- ด้วยหนังสือเล่มใหม่ที่บังเอิญพบด้วยโชคชะตา 101

- “หนังสือขายดีติดอันดับ”
ควรอ่านหรือไม่ควรอ่าน 101
- ขยายขอบเขตความรู้ให้กว้างขึ้น
ด้วยหนังสือที่เจอโดยบังเอิญ 104
- เข้าใจ “ภาพรวมของสิ่งต่าง ๆ”
ได้ด้วยหนังสือภาพหรือสารานุกรม 107
- 10 ผลงานชื่อดัง
ที่นำเสนอความรู้ที่จำเป็นต่อยุคปัจจุบัน 109

บทที่ 5 วิธีอ่านหนังสือให้มีวิสัยทัศน์ล้ำลึกขึ้น 117

- สัมผัสถึงความสามารถของผู้ยิ่งใหญ่ 118
- ถอดความหมาย
“ความเป็นสากลที่ข้ามยุคสมัย” 124
- ค้นพบคำคมพิเศษสำหรับตัวเอง 127
- 4 ผลงานชื่อดัง
ที่ทำให้สัมผัสถึงความละเอียดอ่อนของชีวิต 130

บทที่ 6 วิธีอ่านหนังสือให้ชีวิตล้ำลึกขึ้น 133

- แนวทางการใช้ชีวิตของเราสำคัญกว่าการแพ้ชนะ 134
- ความหมายของการมีชีวิตอยู่คืออะไร
คำตอบของดอสโตเยฟสกีและฟรังเคิล 137
- เชื่อมโยงสัญลักษณ์ของชาวตะวันออก 140
- จะทำอย่างไรให้สามารถเติมเต็มชีวิตเดียว
ของเราได้ 143
- 6 ผลงานชื่อดังที่ทำให้ชีวิตล้ำลึกขึ้น 146

บทที่ 7	วิธีอ่านหนังสือที่อ่านยาก	151
	กล้าที่จะเลือกหนังสือก่อน	152
	● ไม่จำเป็นต้องใช้ความสามารถ ในการอ่านหนังสือ	155
	● หากต้องการฝึกสมาธิ ให้เริ่มจากการอ่านหนังสือยาก ๆ ก่อน	157
	● แปลงร่างเป็นตัวละครในฉากโคลแม็กซ์	159
	● วนไปวนมาระหว่างหนังสือ ละคร ภาพยนตร์ และการ์ตูน	161
	● ถึงอ่านแล้วรู้สึก “ไม่เข้าใจ” ก็ไม่เป็นไร	164
	● “การอ่านคำคมแจ่ม ๆ” ช่วยให้สนุก ไปกับการอ่านวรรณกรรมคลาสสิก	166
	● “การอ่านหนังสือโดยเน้นปริมาณ” กับ “การอ่านในเชิงวิจารณ์”	169
	10 ผลงานชื่อดังที่แม้จะอ่านยาก แต่ก็อมตะนิรันดร์กาลจนอยากให้ลองอ่านดู	172
	เกี่ยวกับผู้เขียน	180
	เกี่ยวกับผู้แปล	182

คำนำสำนักพิมพ์

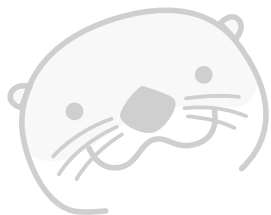
อาจกล่าวได้ว่า หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือของคุณสมัยปัจจุบัน ยุคที่เราสื่อสารกันด้วยการอ่านมากกว่าในอดีต ยุคที่เราอยู่กับคอนเทนต์ในโซเชียลมีเดียและส่งข้อความหากันมากกว่ายกหูพูดคุยทั้งในเรื่องงานและชีวิตส่วนตัว เรียกได้ว่าเป็นยุคที่มีข้อมูลอยู่ท่วมท้นมากมายให้เราติดตามกันทั้งวันทั้งคืน

เราเข้าถึงการอ่านได้มากกว่าในอดีต แต่การอ่านสิ่งต่างๆ ในโซเชียลมีเดียนั้นได้ประโยชน์จริงๆ หรือ ในอินเทอร์เน็ตอาจมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากมายให้เราได้ศึกษา แต่ประโยชน์นั้นก็ไม่ใช่เทียบเท่าการอ่านหนังสือที่เป็นเล่มจริงๆ เพราะการอ่านหนังสือเล่มจำเป็นต้องใช้ประสาทสัมผัสด้านอื่นมาช่วยด้วย ทั้งการใช้ประสาทสัมผัสทางจมูกในการได้กลิ่นกระดาษ การใช้ประสาทสัมผัสทางตาในการอ่านตัวอักษร การใช้ประสาทสัมผัสทั้งหมดร่วมกันทำให้สมองสามารถซึมซับข้อมูลได้มากกว่าการใช้ประสาทสัมผัสทางตาเพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้ การอ่านหนังสือเล่มจึงช่วยให้เราได้รับความคิดมากกว่าการอ่านข้อมูลในอินเทอร์เน็ต

ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือประเภทไหนก็ให้ประโยชน์แก่เราทั้งสิ้น นิทานช่วยสร้างพลังจินตนาการ นิยายช่วยให้เราเข้าใจความคิดของตัวละครต่างๆ ได้เจอประสบการณ์ที่เราไม่เคยได้สัมผัส ทำให้เราได้ลองมองในมุมมองของคนอื่น หนังสือวิทยาศาสตร์ก็ช่วยเปิดโลกความรู้ของเราให้กว้างขึ้น หนังสือทุกเล่ม

สร้างประสบการณ์และช่วยขัดเกลาร่างกายให้เรามีความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่า
มากยิ่งขึ้น

จริง ๆ แล้ว คนเราทุกคนมีจิตวิญญาณการใฝ่รู้อยู่ ไม่มีใคร
ไม่ชอบการอ่าน และเราก็ไม่ได้ซีเกียจอ่านหนังสือ แต่แค่อาจจะ
ยังไม่รู้ว่าจะเริ่มอ่านหนังสืออย่างไรมากกว่า หนังสือเล่มนี้จะช่วย
แนะนำวิธีการอ่านหนังสือสำหรับคนที่อยากเริ่มอ่านหนังสือสักเล่ม
เริ่มจากเล่มนี้ก่อนก็ได้ แล้วคุณจะได้ค้นพบว่า ในโลกนี้ยังมีหนังสือ
น่าอ่านอีกมากมาย เพราะการอ่านหนังสือคือการสร้างประสบการณ์
และประสบการณ์จะช่วยเสริมสร้างให้เรามีความเป็นมนุษย์ที่ล้ำลึก
มากขึ้น

ทดลองอ่าน

SHORT
CUT

มิถุนายน 2563

บทนำ

ทำไมเราจึงต้องอ่านหนังสือ
ในยุคสมัยนี้

ทดลองอ่าน

ถึงคนที่คิดว่า “อ่านในอินเทอร์เน็ตก็ได้”

ยุคที่เรียกได้ว่าเป็นสังคมอุดมข้อมูล
แต่เรากลับไม่ค่อยเข้าถึงข้อมูลที่มีประโยชน์

ยุคปัจจุบันถือว่าเป็นยุคแห่งสังคมอุดมข้อมูลที่ดูเหมือนว่าเราทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจำนวนมากได้อย่างง่ายดายในทุก ๆ วัน แน่หนอนว่าปริมาณข้อมูลในอินเทอร์เน็ตนั้นมีมหาศาลจริงๆ ไม่ว่าจะสงสัยเรื่องอะไรก็สามารถค้นหาได้ทุกเรื่องและค้นหามากเท่าที่ต้องการได้เสมอ

แต่ผมกลับมองว่าทุกคนไม่ได้รับข้อมูลตรงนั้นอย่างถ่องแท้เท่าที่ควร

ทุกคนจ้องสกรีนโทรศัพท์ทั้งวันแต่กลับไม่รู้อะไรเลย เช่น เมื่อผมพูดถึงหัวข้ออะไรอย่างหนึ่งขึ้นมา “ช่วงนี้กำลังมีข่าวที่ว่าด้วยเรื่อง...” แต่อีกฝ่ายกลับถามผมว่า “เหมือนจะเคยได้ยินคำนี้นะ แต่เนื้อหาข่าวเป็นยังไงล่ะ” ซึ่งหมายความว่าคนคนนี้ใช้อินเทอร์เน็ตอ่านข้อมูลอย่างผิวเผิน พออ่านหัวข้อข่าวแบบผ่าน ๆ จบแล้วก็เลื่อนทิ้ง ไม่ได้อ่านรายละเอียดสำคัญของเนื้อหาเลย

บางคนก็ “เข้าเฉพาะเว็บไซต์ที่สรุปเนื้อหาคร่าว ๆ ไว้ให้” ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่สรุปเนื้อหาต่าง ๆ ที่คนทั่วไปอยากรู้ไว้ให้อ่านง่ายขึ้น ทำให้คนเข้าไปอ่านแล้วรู้สึกว่าการอ่านแค่นี้ก็เข้าใจ แต่ในความเป็นจริง

แม้จะคิดว่าตัวเองเข้าใจแล้ว พอถูกถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ กลับตอบไม่ได้ เพราะอ่านไปด้วยความเข้าใจผิดคิดว่าอ่านแค่นี้ก็พอ และเมื่ออ่านจบก็ลืมทันที

อินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนท้องทะเลที่คนส่วนใหญ่มาเพื่อเดินเก็บเปลือกหอยบริเวณชายหาดน้ำตื้นเท่านั้น ไม่มีใครดำดิ่งไปยังส่วนที่ลึกจริงๆ แต่หากได้ดำดิ่งลงไป ณ จุดนั้น คุณอาจจะได้พบสัตว์ทะเลที่ไม่เคยเห็นมาก่อน และอาจได้เห็นโลกในมุมที่ไม่มีใครรู้จักมากขึ้นด้วยซ้ำ แม้เราจะยืนมองท้องทะเลเดียวกัน ทว่าแต่ละคนก็เลือกทำสิ่งที่แตกต่างกันไป

อย่าเป็นคนก็คลังโคล้ดสิ่งใดเพียงเฉพาะทาง

การอ่านหนังสือช่วยให้คนเราเกิด “ความละเอียดลึกซึ้ง” ได้มากขึ้น ผมจะกล่าวเรื่องนี้อย่างละเอียดอีกครั้งในบทต่อไป

“ความละเอียดลึกซึ้ง” ตามความหมายของหนังสือเล่มนี้ไม่ได้หมายถึงแค่การพินิจพิเคราะห์สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างลึกซึ้งเพียงอย่างเดียว เพราะหากมีแค่ความรู้เฉพาะทางอย่างลึกซึ้งแต่เรื่องอื่นกลับไม่รู้อะไรเลย ก็ถือว่าขาดสมดุลทางความรู้ ดังนั้นความละเอียดลึกซึ้งในที่นี้จึงหมายถึงความลึกซึ้งทั้งในเชิงองค์รวมและครอบคลุม

ต่อจากเรื่องนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ไม่อ่านหนังสือ อันที่จริงปัจจุบันนี้อาจารย์มหาวิทยาลัยก็ไม่ค่อยได้อ่านหนังสือเพื่อเพิ่มขอบเขตการศึกษาแล้วเช่นกัน อย่างไรก็ตามในการสัมภาษณ์อาจารย์มหาวิทยาลัย ผมเคยตั้งคำถามกับผู้เข้าสมัครว่า

“จงบอกหนังสือ 3 เล่มที่คุณเคยอ่าน ซึ่งมีเนื้อหานอกเหนือ

จากความรู้เฉพาะทางของคุณ”

นี่เป็นคำถามที่ใช้เช็กดูว่าคนคนนั้นมีความรู้กว้างขวางหรือไม่ ประเด็นสำคัญอยู่ที่การอ่านหนังสืออื่น ๆ นอกเหนือจากความรู้ที่ตนเองถนัด

เพราะก่อนจะให้ความรู้แก่นักศึกษา อาจารย์เองก็ต้องมีความรู้ด้วยเช่นกัน

แต่หลาย ๆ คน เมื่อเจอคำถามนี้เข้าไปอยู่ ๆ ก็อึ้งจนพูดไม่ออกเลยทีเดียว ถ้าตอบว่า “อ่านมาเยอะจนจำไม่ได้” ก็พอเข้าใจอยู่ แม้ผมคาดหวังคำตอบที่ว่า “จำกัดแค่ 3 เล่มน่าจะน้อยไป ขอพูดสัก 10 เล่มเลยได้ไหม” แต่น่าเสียดายที่ในความเป็นจริงหลายคนตอบผมว่า “ถ้าพูดถึงเล่มที่เป็นความถนัดเฉพาะทางของตัวเองน่าจะตอบได้ แต่นอกเหนือจากนั้นคงตอบไม่ได้...” และคนที่ตอบแบบนี้ก็มีเยอะขึ้นเรื่อย ๆ ด้วย

แน่นอนว่าคุณต้องรู้เกี่ยวกับเรื่องที่คุณถนัดเป็นพิเศษอยู่แล้ว แต่ผมคิดว่าความรู้ทั่วไปแขนงอื่น ๆ ที่เป็นพื้นฐานของความรู้ตรงนั้น ก็จำเป็นเหมือนกัน อย่างเช่น ถ้าคุณเรียนวิทยาศาสตร์โดยไม่รู้จักปรัชญาเลย หรือเรียนเศรษฐศาสตร์โดยไม่เคยศึกษาเกี่ยวกับวรรณกรรมเลย ถือว่าคุณตกอยู่ในอันตรายแล้ว นี่จึงเป็นเหตุผลในการจัดหลักสูตรที่เหมาะสมแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยปี 1 ให้ได้รับความรู้พื้นฐานต่าง ๆ ครบถ้วน

การเรียนแบบนี้มาจากแนวคิดด้านศิลปศาสตร์

แนวคิดด้านศิลปศาสตร์เกิดขึ้นในยุคกรีกโบราณ เป็นทฤษฎีการศึกษาที่เกิดขึ้นด้วยหลักการ “ศิลปะเชิงองค์รวมเพื่อค้นพบอิสรภาพ” มนุษย์จะสามารถถูกปลดปล่อยจากพันธนาการอันมีที่มาจากอคติหรือชนบประเพณีต่างๆ และสามารถใช้ชีวิตด้วย

เจตจำนงของตนเองอย่างแท้จริงได้หากมีความรู้ในเชิงปฏิบัติ
ที่กว้างขวาง

แนวคิดนี้สืบทอดต่อมาในยุคกลางของยุโรปและกลายเป็น
นิยามของ “ศิลปศาสตร์ 7 อย่าง” อันประกอบด้วย “ไวยากรณ์
ตรรกวิทยา วาทศิลป์ คณิตศาสตร์ เรขาคณิต ดาราศาสตร์
และดนตรี” โดยในภายหลังมีการเพิ่มวิชาเทววิทยา แพทยศาสตร์
และนิติศาสตร์เข้ามาในหลักสูตรการศึกษาเฉพาะทางซึ่งเป็นวิชา
ที่ควรได้ศึกษาตั้งแต่ก่อนหน้านี้อีกด้วย

ส่วนศิลปศาสตร์ในปัจจุบันอยู่ในรูปแบบที่สืบทอดต่อกันมา
ตามยุคสมัย และรวมอยู่ในภาควิชาเศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์
เกี่ยวกับธรรมชาติ ฯลฯ ซึ่งเป็นวิชาที่ถูกพัฒนาในยุคใหม่โดยมี
การขยายขอบเขตความรู้ให้กว้างขึ้น

ในยุคสมัยใหม่ศิลปศาสตร์มีความสำคัญขึ้นเป็นอย่างมาก
เนื่องจากโลกมีการพัฒนาและเกิดปัญหาสังคมที่ซับซ้อนมากขึ้น
หลายภาคส่วนตระหนักเป็นอย่างมากว่าการแก้ไขปัญหาเหล่านี้
จำเป็นต้องใช้ความยืดหยุ่นทางความรู้โดยก้าวข้ามขอบเขต
ความถนัดเฉพาะทางในแบบทั่วไป

แม้คุณจะมีความรู้เฉพาะทางมากขนาดไหน แต่หากคุณไม่มี
วิสัยทัศน์รอบด้านในการนำความรู้นั้นมาใช้ก็ถือว่าไม่มีประโยชน์
ตัวอย่างเช่น คุณกำลังศึกษาด้านพันธุวิศวกรรม แม้คุณจะรู้จัก
เทคโนโลยีด้านการถ่ายเทพันธุกรรมเป็นอย่างดี แต่คุณก็จำเป็นต้อง
มีความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศาสนา ปรัชญา ฯลฯ
ด้วย มิเช่นนั้นคุณจะจัดการกับปัญหายาก ๆ อย่างการรับมือ
กับกรณีทางชีวจริยธรรม (การทำแท้ง การการุณยฆาต ฯลฯ)
ได้อย่างไร

ดังนั้น ในยุคที่คนให้ความสำคัญกับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น การไม่อ่านหนังสือจึงถือเป็นเรื่องแปลก

พลิกอนาคตด้วยความคิดที่ว่า “เราจะไม่แพ้ AI”

ในปัจจุบัน ผู้คนให้ความสนใจกับ AI (ปัญญาประดิษฐ์) เป็นอย่างมาก

ปี 2017 มีข่าวที่ว่า AI ลงแข่งหมากล้อมแล้วสามารถเอาชนะผู้เล่นมนุษย์ที่เป็นแชมป์ระดับโลกได้ หากเปรียบเทียบหมากล้อมกับหมากรุกแล้ว จะพบว่ากระดานหมากล้อมมีขนาดกว้างกว่าจึงต้องใช้เวลาเล่นนาน และมีลักษณะพิเศษตรงที่อำนาจของหมากล้อมแต่ละตัวสามารถพลิกแพลงได้ตามสถานการณ์ เพราะหมากรุกสากลไม่สามารถเล่นแบบ “จำวิธีการวางหมากทั้งหมดของผู้เล่นอีกฝ่าย แล้วคำนวณหาหนทางที่จะชนะ” เหมือนอย่างหมากล้อมของญี่ปุ่นได้ ดังนั้นทุกคนจึงคิดว่าคอมพิวเตอร์ยังไม่สามารถเอาชนะผู้เล่นที่เป็นมนุษย์ในการแข่งขันหมากล้อมได้

แต่ในเดือนตุลาคมปี 2017 “อัลฟาซีโร่” เปิดตัวโดยดีพไมนด์ (DeepMind) บริษัทในเครือกูเกิล เกิดจับพลัดจับผลูเรียนรู้วิธีเล่นหมากล้อมญี่ปุ่นด้วยตนเอง อัลฟาซีโร่ไม่ได้เรียนรู้จากบันทึกข้อมูลเก่าๆ เลยด้วยซ้ำ แต่กลับเล่นหมากล้อมได้เก่ง แถมยังเล่นเกมอื่นๆ นอกจากหมากล้อมได้ดีจนไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการชี้แนะจากมนุษย์ คอมพิวเตอร์เองก็สามารถเรียนรู้และเติบโตได้ด้วยตนเอง

AI เหล่านี้กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็วและน่าสะพรึงกลัว

เรย์มอนด์ เคิร์ชวิลล์ บุคลากรที่มีบทบาทในด้านนี้กล่าวว่า ในปี 2045 โลกอาจเข้าสู่ภาวะเอกฐานทางเทคโนโลยี (การสมมติภาพในอนาคตที่เทคโนโลยีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจน AI มีศักยภาพเหนือกว่ามนุษย์ทุกอย่าง) เหล่าปัญญาประดิษฐ์จะก้าวข้ามมันสมองของมนุษย์ และโลกจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง

จึงทำให้เกิดประเด็นอย่างกว้างขวางว่าเราควรเรียนรู้สิ่งใดบ้าง เพื่อไม่ให้ถูก AI แย่งงานไป หรือควรทำอะไรเพื่อเรียนรู้ทักษะที่ AI ทำไม่ได้

แต่ถ้าถามผม ผมว่ามันไร้สาระ เพราะคุณไม่มีทางคาดเดา “สิ่งที่ AI ทำไม่ได้” ได้ตรงถูกเผงแน่นอน แม้จะพิจารณาจากอัตราความก้าวหน้าในยุคปัจจุบัน แต่ก็เป็นไปได้สูงว่าโลกที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงในความเป็นจริงนั้นอาจอยู่เหนือความคาดหมายของทุกคนไปอีกก็เป็นได้ ดังนั้นแนวคิดที่ว่า “ไม่ต้องเรียนรู้สิ่งที่ AI ทำได้แล้ว แต่ควรพยายามเรียนรู้สิ่งที่ AI ทำไม่ได้ดีกว่า” ถือว่าเป็นการรับมือที่ดีต่อความเสี่ยงก็จริง แต่กลับเป็นสิ่งที่ไม่ให้คุณค่าใดๆ แก่ชีวิต

การมีชีวิตอยู่โดยตั้งเป้าหมายว่าจะต้องไม่แพ้ AI ถือเป็นการให้ความสำคัญผิดเรื่อง เพราะเหมือนเป็นการยอมจำนนชีวิตมนุษย์ อุทิศเพื่อให้ความสำคัญกับ AI มากกว่าตัวเอง

สิ่งที่คุณควรให้ความสำคัญคือ “คุณจะสามารถใช้ชีวิตได้ละเอียดลึกซึ้งมากถึงเพียงใด” มากกว่าการให้ความสำคัญว่า AI จะปรากฏตัวหรือไม่

แต่ผมก็คิดว่าการอ่านหนังสือเกี่ยวกับการคาดการณ์อนาคต หรือ AI ก็มีความหมายในอีกมุมหนึ่ง ซึ่งช่วยให้ชีวิตของเราเข้าถึง

ความละเอียดลึกซึ้งได้มากขึ้น อย่างการถือหนังสือไว้ในมือพลากรอ่านและครุ่นคิดว่า “ในกรณีที่ AI ฉลาดเกินมันสมองของมนุษย์ถึงเวลานั้น AI ก็คงจะมาช่วยให้งานต่าง ๆ ของมนุษย์สำเร็จได้ง่ายขึ้น แต่แท้จริงแล้วอะไรทำให้มนุษย์ยังคงเป็นมนุษย์อยู่ได้แล้วตัวเราเองกำลังต้องการสิ่งใดจากมนุษย์กันนะ” การกระทำเช่นนี้จะช่วยให้ความคิดเกิดความละเอียดลึกซึ้ง และสามารถเติมเต็มคุณค่าให้ชีวิตของคุณได้อย่างแน่นอน

เพื่ออนาคตของมวลมนุษยชาติ

เผ่าพันธุ์มนุษย์เราคือ “โฮโมเซเปียนส์ = มนุษย์ผู้รอบรู้”

คุณสมบัติที่ยอดเยี่ยมของโฮโมเซเปียนส์คือสามารถแบ่งปันความรู้ร่วมกับผู้อื่นอีกมากมายและสามารถส่งต่อสู่คนรุ่นหลังได้ หากไปร้านหนังสือหรือหอสมุดก็จะพบความรู้จากทุกยุคทุกสมัยอัดแน่นเรียงรายอยู่ในนั้น ซึ่งเริ่มมาจากเหล่าผู้ประเสริฐที่อุทิศชีวิตเพื่อสืบเสาะค้นหาข้อเท็จจริงในสิ่งต่าง ๆ หรือผู้ที่ขีดเกลาตนเองจนยกระดับรูปแบบงานเขียนวรรณกรรม สิ่งเหล่านี้ถูกรวบรวมไว้เป็นรูปเล่มหนังสือที่ทุกคนสามารถหยิบมาอ่านได้ จึงทำให้เราสามารถพัฒนาความรู้ต่าง ๆ เรื่อยมา

หากกล่าวถึงการพูดคุย คนเราสามารถพูดคุยกับครอบครัวหรือเพื่อนฝูงได้ก็จริง เรื่องนี้แม้แต่ลิงหรือสุนัขก็ทำได้ หรือแม้กระทั่งมดก็ยังสามารถ (อาจจะไม่ได้คุยกันด้วยการออกเสียง แต่มดก็มีวิธีสื่อสารในแบบอื่น ๆ เช่นกัน) ทว่าเหล่าสัตว์หรือแมลงไม่อาจถ่ายทอดออกมาได้ว่า ในระหว่างเปลี่ยนผ่านดินแดนหรือยุคสมัย พวกมันกำลังคิดอะไรอยู่

ดังนั้นการที่คนเราไม่อ่านหนังสือจึงเปรียบได้กับการสูญเสียเกียรติของเผ่าพันธุ์โฮโมเซเปียนส์

หากวันใดเราสมารถสั้นลงกว่าเดิม อีกไม่ช้าปัญหาอาจจะไม่ใช่แค่ “ไม่อ่านหนังสือ” แต่จะกลายเป็น “อ่านหนังสือไม่ออก” ชวนให้คิดว่าถ้าเป็นอย่างนี้ขึ้นมาจริง ๆ แล้วอนาคตของมวลมนุษยชาติ คงจะไม่สดใสเป็นแน่แท้

ผมจะขอย้ำอีกครั้งว่าอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียไม่ใช่สิ่งไม่ดี

เพราะเป็นเครื่องมืออันล้ำเลิศที่ช่วยผลิตความรู้ออกมาให้แก่มวลมนุษยชาติ ไม่ว่าจะใช้อย่างไรก็มีแต่ประโยชน์ทั้งนั้น แต่จะนำเสียดายมากหากมีคนหันหลังให้การอ่านจนกระทั่งหลงลืมความสุขในการอ่านหนังสือ การอ่านหนังสือคือความสุขที่สามารถสัมผัสได้เฉพาะผู้ที่เกิดในเผ่าพันธุ์มนุษย์เท่านั้น และการเพิ่มความละเอียดลึกซึ้งให้แก่ชีวิตก็ถือเป็นสิ่งที่เยี่ยมยอดที่สุด

ผมจึงคิดว่า ในยุคปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียนี้แหละ ที่การอ่านหนังสือควรกลับมาเป็นสิ่งที่เราให้ความสำคัญอีกครั้ง

บทที่ 1

ความหมายของ
“ความลึกซึ้ง”
ที่มีแต่คนอ่านหนังสือเท่านั้น
สามารถเข้าถึงได้

“คนละเอียดลึกซึ้ง” ต่างกับ “คนตื้นเงิน” อย่างไร

นอกจากสอนหนังสือในมหาวิทยาลัยแล้ว ผมยังได้จัดบรรยายให้แก่บุคคลภายนอกทั่วไปด้วย จึงได้มีโอกาสรับฟังคำถามหลากหลายรูปแบบ รวมถึงคำถามตอนให้สัมภาษณ์สื่อเช่นกัน ได้เจอทั้งคนที่สามารถตั้งคำถามได้อย่างลึกซึ้งจนสัมผัสได้ถึงแก่น และคนที่ตั้งคำถามตื้นๆ เพียงผิวเผินซึ่งสัมผัสประเด็นได้เป็นบางส่วนเท่านั้น

หากได้รับคำถามตื้นๆ ผมจะตอบประมาณว่า “มันเป็นอย่างนี้นะครับ” แล้วก็จบไปอย่างง่ายๆ เพราะเป็นการพูดคุยที่ไม่ได้นำไปสู่เนื้อหาอันกว้างไกลและลึกซึ้งมากกว่านี้ได้

ส่วนคำถามลึกๆ ทำให้ผมต้องหัวหมุนไปเลย การเจอคำถามยากๆ ทำให้ต้องใช้ความคิดลึกซึ้งมากขึ้น เพราะความลึกซึ้งด้านความคิดของคนที่ถามจะเปลี่ยนไปตามคำที่ผมตอบ ถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาแห่งการเก็บเกี่ยวเลยทีเดียว

จะเห็นได้ว่าบางคนสามารถพูดถึงสิ่งต่างๆ ได้อย่างน่าสนใจจนทำให้ผู้ฟังรู้สึกตื่นตาตื่นใจตามไปด้วย แม้เป็นแค่การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพยนตร์หรือข่าวสารที่ได้รับชม แต่บางคนก็ออกความเห็นได้เพียงดาดๆ ทั่วไปเหมือนอย่างที่คนอื่นเขาทำกัน

แล้วคุณล่ะอยากฟังใครพูดมากกว่ากัน ระหว่างคนตื่นเงิน กับคนละเอียดลึกซึ้ง จริง ๆ ผมไม่น่าจะต้องรอฟังคำตอบด้วยซ้ำ

แล้วความลึกซึ้งที่ว่านี้ได้มาจากไหนกัน

คำตอบง่าย ๆ ก็คือ การเรียนรู้

การเรียนรู้ที่ว่านี้ไม่ได้หมายถึงเพียงความรู้เบ็ดเตล็ดหรือ เนื้อหาเกร็ดเล็กเกร็ดน้อย แต่หมายถึงความรู้ที่มีขอบเขตกว้างขวาง ซึ่งเราได้ซึมซับและบูรณาการเข้าสู่ความคิดจนแทบจะกลายเป็น เลือดเนื้อของเรา

กุญแจสำคัญคือการเข้าถึง “แก่นแท้” ของสิ่งต่าง ๆ และทำความเข้าใจ

แม้จะมีความรู้หลากหลายมากมาย แต่หากไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางก็ถือว่าไม่มีประโยชน์ ดังนั้น “คนมีความรู้” จึงไม่อาจนับว่าเป็น “คนละเอียดลึกซึ้ง” เสมอไป หากผู้ใดมีการเรียนรู้อยู่ในทัศนคติและชีวิต ผู้นั้นจึงถือว่าเป็น “คนละเอียดลึกซึ้ง”

ในการพัฒนาตนเองให้กลายเป็นคนละเอียดลึกซึ้ง ไม่มีสิ่งใดเหมาะสมไปกว่าการอ่านหนังสือ

เพราะการอ่านหนังสือจะทำให้ความรู้ ความคิด และทัศนคติ ของคุณเกิดความละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น

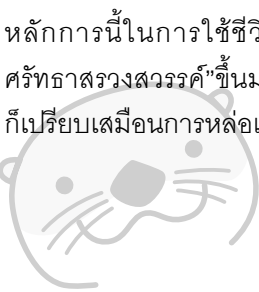
ยกตัวอย่างบุคคลในประวัติศาสตร์ที่ขึ้นชื่อว่าเป็น “คนละเอียดลึกซึ้ง” อย่างทากาไมริ ไชโง เขาเป็นคนที่ดังมากในยุคปลายสมัย เอโดะ¹ และเมจิ² เป็นคนที่หลาย ๆ คนชื่นชมในฐานะบุคคลตัวอย่าง

¹ชื่อปีศาจของญี่ปุ่น ช่วงปี 1603-1868

²ชื่อปีศาจของญี่ปุ่น ช่วงปี 1868-1912

เมื่อเขาเสียชีวิตลงก็มีผู้คนมากมายสนใจค้นคว้าชีวประวัติของเขา เรียกว่าได้รับการสนใจในทุกยุคทุกสมัย แม้แต่ในยุคปัจจุบันชื่อเสียงของเขากียังคงอยู่

แต่หากถามว่าในฐานะบุคคลตัวอย่าง ไชโงเป็น “คนละเอียด ลึกซึ้ง” มาตั้งแต่เกิดเลยหรือเปล่า ซึ่งจริงๆ แล้วก็คงไม่ได้เป็นเช่นนั้น แต่เป็นเพราะไชโงอ่านหนังสือเยอะต่างหาก เขาได้รับอิทธิพลจากตำราลัทธิขงจื้อ *Genshishiroku* (สืบนันทึกความคิด) เขียนโดยอิชิไซ ซาโต กล่าวกันว่าไชโงตั้งใจอ่านมาก ถึงขนาดอยู่บนเกาะกลางทะเลก็ยังอ่าน เขาคัดเลือก 101 คำสอนที่ตนประทับใจไว้เป็นพิเศษ และอ่านซ้ำอีกหลายรอบเป็นประจำด้วย ไชโงยึดหลักการนี้ในการใช้ชีวิตจนสามารถคิดค้นวลีดังที่ว่า “รักคนที่ศรัทธาสำรวจสวรรค์” ขึ้นมาได้ เนื่องจากการอ่านหนังสือเป็นประจำก็เปรียบเสมือนการหล่อเลี้ยงตัวผู้อ่านเอง

วัดกลาความสามารถ ทางการสื่อสารได้ด้วยตัวหนังสือ

ในการสื่อสารก็มีระดับความลึกตื้นอยู่ด้วยเช่นกัน

การแลกเปลี่ยนบทสนทนากับผู้อื่นตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความ
ผิวเผินถือเป็นการสื่อสารที่ตื้นเขิน เพราะยากที่จะสร้างความน่า
เชื่อถือขึ้นมาได้ อย่างเช่น เมื่อเราไปซื้อเครื่องดื่มในร้านสะดวกซื้อ
แน่นอนว่าการพูดโต้ตอบกับพนักงานว่า “คิดเงินให้ด้วยครับ”
“ขอบคุณที่ใช้บริการค่ะ” นับเป็นหนึ่งในรูปแบบการสื่อสารที่จริง
แต่ก็ถือว่าเป็นการสื่อสารในระดับที่ตื้นเขินมาก ๆ การสื่อสาร
เช่นนี้อาจไม่เป็นที่จดจำ

แต่ในสถานการณ์เดียวกัน เราสามารถเปลี่ยนให้เกิด
การสื่อสารแบบลึกลับได้ ส่วนตัวผมเองได้คุยกับชาวต่างชาติ
ที่ทำงานในร้านสะดวกซื้อจนสนิทกันและทราบกระทั่งว่าเขาเพิ่งเลิก
กับคนรัก เป็นการทำความเข้าใจสถานการณ์ของคู่สนทนาและ
ใช้คำพูดที่เห็นอกเห็นใจ จึงกลายเป็นการสื่อสารที่ละเอียดลึกซึ้ง
เพราะความรู้สึก “เข้าถึงส่วนลึกในใจ” นั่นถือเป็นเรื่องดี แม้จะเป็น
เพียงบทสนทนาสั้น ๆ ก็ตาม แต่อาจทำให้วันนั้นของใครหลายคน
กลายเป็นวันดี ๆ ได้

แม้เราจะคุยกับคนในครอบครัว แฟน หรือเพื่อนสนิท แต่ก็
ใช้ว่าจะสื่อสารกันได้อย่างละเอียดลึกซึ้งเสมอ เพราะหากไม่ใช้
หลักจิตวิทยาอ่านส่วนที่ลึกซึ้งและไม่สัมผัสถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้น

ณ ตอนนั้น ก็จะเป็นเพียงการสื่อสารในระดับต้นที่รับรู้เพียงผิวเผินเท่านั้น เมื่อใดที่คุณเข้าใจความรักของอีกฝ่ายแล้ว เมื่อนั้นก็จะสามารถสื่อสารกันได้อย่างละเอียดลึกซึ้งขึ้น

การสื่อสารนอกเหนือจากเรื่องงานก็เป็นสิ่งสำคัญ เวลาที่เราสื่อสารในเชิงลึก แม้จะใช้คำไม่กี่คำหรือใช้เวลาเพียงน้อยนิด ก็จะค้นพบความคิดสร้างสรรค์มากมายได้จากหลายๆ สิ่ง แต่ในทางกลับกัน หากการสื่อสารเป็นไปในทางที่ไม่ดี แม้แต่เรื่องง่ายๆ ก็จะไม่เข้าใจกันและกลายเป็นปัญหาใหม่ที่ต้องแก้ไขเลยทีเดียว หลายๆ ท่านอาจจะเคยประสบปัญหานี้มาแล้ว

“ความสามารถในการคิดวิเคราะห์” คือรากฐานของทักษะการสื่อสาร

เพราะทำให้เข้าใจคำพูดที่เชื่อมถึงการกระทำ รวมทั้งสถานการณ์และความรู้สึกของอีกฝ่าย โดยคำพูดที่เชื่อมถึงการกระทำดังกล่าวจะแตกต่างกันไปตามแต่ละบริบทและสถานการณ์ตอนนั้น

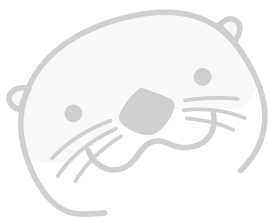
เช่นประโยคที่ว่า “ฉันหวังในตัวเธอนะ” อาจจะหมายความว่า “ฉันเชื่อในตัวเธอ พยายามให้เต็มที่นะ” หรือ “เลิกทำตัวห่วยๆ เสียที สร้างผลงานดี ๆ ออกมาได้แล้ว นี่เป็นโอกาสสุดท้าย ไม่งั้นละแยะแน่” ก็เป็นไปได้

การเข้าใจ “ความรู้สึกอันซับซ้อน” ของมนุษย์เพียงในชั่วขณะ ก็ถือเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์เช่นกัน อย่างความรู้สึกที่อธิบายได้ยากซึ่งไม่สามารถตัดสินได้อย่างชัดเจนว่าเป็นความรู้สึกดีใจ เสียใจ หรือทุกข์ใจ หากเราสามารถจับทางและทำความเข้าใจความรู้สึกเหล่านี้ได้ ก็ถือว่าเป็นการสื่อสารในระดับที่ลึกซึ้งมากที่สุดทีเดียว

วรรณกรรมหลายเรื่องได้บรรยายความรู้สึกที่ซับซ้อนเช่นนี้ไว้
ดังนั้นหากเราอ่านวรรณกรรมก็จะสามารถเข้าใจความรู้สึกเหล่านี้
จนมีความสามารถในการอธิบายออกมาเป็นคำพูดได้เลยทีเดียว

นอกจากนี้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก็ยังจำเป็นสำหรับ
การตอบคำถามหรือการทำงานที่ต้องใช้คำพูดด้วยเช่นกัน

เวลาที่เราไม่สามารถสื่อสารสิ่งที่คิดออกมาได้ตามต้องการ
อาจเป็นเพราะเราไม่สามารถจัดการความคิดอันวุ่นวายที่อยู่ในหัว
ให้ออกมาเป็นคำพูดดีๆ ได้นั่นเอง

ทดลองอ่าน

คนแบบไหนคือ “คนมีเสน่ห์”

Survival of the Prettiest: The Science of Beauty
(ความอยู่รอดของคนหน้าตาดี: หลักวิทยาศาสตร์ทางด้านความงาม)
เขียนโดย แนนซี เอตคอฟฟ์ นี่คือนั่งหนังสือที่ไขปัญหาเรื่อง
“ความงาม” โดยพิจารณาตามหลักวิทยาศาสตร์เชิงปัญญา
และจิตวิทยาวิวัฒนาการเป็นหลัก ซึ่งกล่าวว่า ในกระบวนการ
วิวัฒนาการ “มนุษย์รู้สึกว่าคุณงามมีส่วนเพิ่มการเจริญพันธุ์
เป็นลักษณะที่ดูสุขภาพดี และเหมาะสมที่สุดสำหรับการสืบทอด
เผ่าพันธุ์” สรุปได้ว่า “คนหน้าตาดี = คนที่ดูเหมาะสมสำหรับ
การสืบทอดเผ่าพันธุ์”

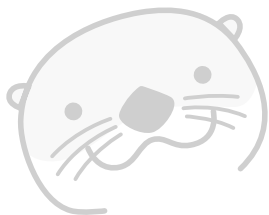
ดังนั้น การยึดติดกับความสวยงามจึงถือเป็นธรรมชาติของ
สิ่งมีชีวิตที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

แต่การเอาชนะแนวคิดนี้ด้วยวิธีต่าง ๆ ก็ถือเป็นอารยธรรม
ของมนุษย์เรา เพราะหากจะมองแค่ความสวยงาม ก็บอกได้ว่า
เสือหรือควากก็เป็นสิ่งมีชีวิตที่สวยงามเหมือนกัน แต่ความสวย
ภายนอกเพียงอย่างเดียวไม่อาจก่อให้เกิดอารยธรรมขึ้นมาได้
ดังนั้นแม้มนุษย์ไม่ได้เกิดมาสวยงามตามอุดมคติหมดทุกคน
แต่ก็มีหนทางที่จะใช้เสน่ห์ของตนแทนได้

โสคราตีสไม่ใช่หนุ่มน้อยหน้าตาดี แต่กลับได้รับความนิยม
เป็นอย่างมากในหมู่วัยรุ่น เป็นเพราะความรู้ การศึกษา และ
ทัศนคติอันเฟื่องฟูของเขาซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดผู้คน

ความรักในยุคเฮอัน¹ก็เช่นกัน เริ่มจากการเขียนจดหมายโต้ตอบก่อนจะได้เห็นหน้า ทำให้อีกฝ่ายรู้สึกว่ “คนนี่ช่างเป็นคนพิวเศษ” แสดงให้เห็นถึงการดิ่งเสนห์ออกมาใช้ แม้น้ำตาไม่ดีแต่ก็ยังมีร่ำเพียรเรียนหนังสือจนชนะใจกันได้ เพราะมีคำพูดที่ว่า “คนคนนั้นได้รับการเลี้ยงดูที่ดีต่างจากคนทั่วไปจริง ๆ เพราะเขามีการศึกษาที่แหละ”

ดังนั้น หากคุณลองนึกถึงใครก็ตามที่ขึ้นชื่อว่าเป็นคนมีเสน่ห์แน่นอนว่าคุณอาจไม่ได้นึกถึงหน้าตาเพียงอย่างเดียว ไม่ว่าจะเป็นคนพิวเจน่าพิง คนที่สามารถสื่อสารได้ลึกล้ำ คนที่มีมนุษยธรรมสูง และคนที่มีความละเอียดลึกลึช ล้วนแล้วแต่เป็นคนมีเสน่ห์ทั้งนั้น

กดลอจอ่าน

¹ชื่อปีศักราชของญี่ปุ่น ช่วงปี 794-1185

สร้างความละเอียดลึกซึ้งได้ ด้วยการอ่านหนังสือ

แล้วทำอย่างไรถึงจะกลายเป็นคนละเอียดลึกซึ้งกว่านี้ได้

ผมได้เปรียบเทียบการใช้อินเทอร์เน็ตของคนจำนวนมากว่าเหมือนการเล่นที่ชายหาดน้ำตื้นไปแล้ว แต่สำหรับอินเทอร์เน็ตในความเป็นจริง การดำดิ่งสู่น้ำลึกไม่ได้เป็นเรื่องยากเลย เพียงแค่คลิกสามครั้งแล้วจอยทะยานลงไป ไม่ใช่เพียงการอ่านบทความที่เปิดขึ้นมาหน้าแรกให้จบ แต่ควรอ่านหน้าอื่นๆ ที่เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง และเปิดหาหน้าบทความในมุมมองอื่นๆ อ่านเพิ่มด้วยเพียงเท่านั้นเนื้อหาต่างๆ ก็จะได้แสดงความละเอียดลึกซึ้งที่อัดแน่นออกมาให้คุณเห็นแล้ว

ที่ว่าแต่ละคนจะดำดิ่งได้ลึกไปถึงตรงไหน เรื่องนี้ถือเป็นความแตกต่างเฉพาะบุคคล อันดับแรก เพียงแค่กดคลิกสามครั้งคุณก็สามารถเริ่มดำดิ่งได้แล้ว แต่หากต้องการความรู้มากกว่านั้นคุณก็จำเป็นต้องมีทักษะในการดำดิ่งมากขึ้นเช่นเดียวกัน

และผมคิดว่า “ทักษะในการดำดิ่ง” ก็สามารถขัดเกลาได้ด้วยการอ่านหนังสือ

ไซเซย์ลมีเดียคือเครื่องมือในการสื่อสารที่ยอดเยี่ยมก็จริง แต่หากพิจารณาในเชิงการรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์แล้ว อาจบอกได้ว่าไม่ค่อยมีประโยชน์เท่าไร เพราะการสื่อสารโดยสนทนากับเพื่อนถือว่ามีประโยชน์กว่า “ข้อมูลใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์” เนื่องจาก

ส่วนใหญ่เรามักใช้คุยเรื่องทั่ว ๆ ไปหรือเรื่องใกล้ตัวที่ต่างคนต่างรู้ อยู่แล้ว และถึงแม้จะมีการจุดประกายข้อมูลอะไรใหม่ ๆ แต่เราก็ไม่สามารถเข้าถึงเรื่องนั้นได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง

แน่นอนว่ามิตรภาพเป็นสิ่งสำคัญ และการใช้เวลาสื่อสารกับเพื่อนถือเป็นสิ่งที่ดี เพราะการได้คุยกับใครสักคนด้วยความสบายใจหรือคุยแบบผ່อนคลายก็ถือเป็นเรื่องสำคัญ แต่การติดเพื่อนจนนั่งส่องโซเชียลทั้งวันอาจทำให้คุณไม่มีเวลาได้ศึกษามิติอื่นที่ละเอียดลึกซึ้ง

อย่างน้อยลองเริ่มอ่านหนังสือสัก 1 ชั่วโมงก่อนนอนกันดีไหม เพราะในแต่ละวันคุณจะได้ใช้เวลาให้ลุ่มลึกขึ้นบ้าง วิธีนี้เปลี่ยนแปลงได้แม้กระทั่งคนที่เคยสื่อสารตื้น ๆ มาตลอด ให้สามารถพัฒนาตนเองจนเกิดความละเอียดลึกซึ้งขึ้นมาทันตา จนอยากรู้อะไรไปทำอะไรมา เพราะทั้งวิธีคิดและสีหน้าของเขาให้ความรู้สึกลุ่มลึกกว่าเดิม ดังนั้น “การเกิดความละเอียดลึกซึ้งได้ทันตา” เช่นนี้จึงถือเป็นสิ่งที่ดีจริงๆ

หากอยู่ ๆ ท้องทะเลก็ลึกขึ้นมาทันตา คุณก็อาจจะได้ตกกุ้งซากูระซึ่งตกได้เพียงที่นี้เท่านั้น ผมเกิดที่จังหวัดชลบุรีก็จริงชอบกุ้งซากูระมาก แต่สถานที่ที่สามารถตกกุ้งซากูระขึ้นมาและรับประทานสด ๆ ได้ จากทั่วโลกมีเพียงไม่กี่ที่เท่านั้น นั่นเป็นเพราะลักษณะเฉพาะทางภูมิประเทศของอ่าวชลบุรีที่มีน้ำลึกกว่าที่อื่น

ถึงแม้จะไม่ได้ดำดิ่งสู่น้ำลึกตลอดเวลา ก็ไม่เป็นไร แม้ปกติจะอยู่บนน้ำตื้น แต่ขอให้มีเวลาสำหรับสร้างความละเอียดลึกซึ้งแบบทันตาให้ตัวเองบ้างก็พอแล้ว เพราะการได้สัมผัสเรื่องราวอันแสนวิเศษซึ่งนำพาให้หัวใจของคุณพองโตและสั้นไหวไปด้วย

ความประทับใจ ถือเป็นสิ่งที่ช่วยให้คุณได้ลิ้มรสชาติของชีวิตอย่างละเอียดลออ

นักร้องดังอย่างคุณ JUUU ก็เช่นกัน เมื่อไรที่เธอเดินทางไปแสดงคอนเสิร์ตในต่างถิ่นก็มักจะแวะร้านหนังสืออยู่บ่อย ๆ เธอพูดในรายการโทรทัศน์ว่า “หนังสือเป็นเหมือนประตูไปไหนก็ได้ของโดราเอมอน หนังสือเปรียบเสมือนสื่อที่พาฉันไปยังโลกใบอื่นอีกหลาย ๆ ใบ” ผมเองฟังแล้วก็เห็นด้วยกับเธอ เพราะทุกครั้งที่ผมหยิบหนังสือฉบับพกพาขึ้นมาเปิดอ่านในรถไฟ ไม่ว่าจะคนรอบข้างจะกำลังคุยกันเรื่องชีวิตประจำวันอันแสนธรรมดาเพียงใดก็ตาม แต่ผมกลับรู้สึกเหมือนกำลังอยู่ในรัชสมัยศตวรรษที่ 19 หรือไม่กี่ในกรุงโรมเมื่อ 2000 ปีก่อนด้วยเนื้อหาในหนังสือ

คุณ JUUU ถือว่าเป็นนักอ่านที่แทบไม่วางมือจากหนังสือเลยทีเดียว ไม่ว่าจะระหว่างนั่งรถหรือก่อนนอนเธอก็อ่านหนังสือตลอด นี่อาจเป็นเหตุผลที่เธอสามารถสื่ออารมณ์อันลึกซึ้งต่าง ๆ ผ่านบทเพลงได้ดี

โทรทัศน์เป็นสิ่งไม่มีประโยชน์จริงหรือ

โดยทั่วไป โทรทัศน์จัดว่าเป็นสื่อที่ตื่นเงิน

หากคุณนั่งดูสิ่งที่ขายทางโทรทัศน์โดยไม่คัดกรอง คุณก็อาจจะกลายเป็นคนละเอียดลึกซึ้งได้ยาก เพราะส่วนใหญ่มีแต่รายการบันเทิงเบาสมอง แม้จะบังเอิญเปิดดูแบบเพลินๆ แต่รายการก็ทำให้คนดูไม่อยากพลาดฉากต่อไป และไม่ค่อยมีการฉายส่วนที่ไม่น่าดู

แต่ ณ อีกด้านหนึ่งก็มีรายการดี ๆ ที่ทำให้รับชมแล้วเกิดความละเอียดลึกซึ้งได้ เช่น สารคดีหรือรายการที่สัมภาษณ์บุคคลากรชั้นเลิศ อย่างรายการ *รู้จักวรรณกรรมชิ้นเอกใน 100 นาที* (ช่อง NHK) ก็ถือว่าเป็นรายการเชิงการศึกษา แม้จะเป็นบันเทิงคดี แต่เราก็สามารถเรียนรู้ความละเอียดลึกซึ้งจากมันได้ ขึ้นอยู่กับวิธีรับชม แล้วคุณจะค้นพบคุณค่าของมัน

ผมเองก็ทำงานด้านโทรทัศน์จึงได้ดูโทรทัศน์บ่อยเช่นกัน ในแต่ละวันจะใช้เวลาดู 3-4 ชั่วโมง รายการที่ดูบ่อยๆ คือ *ขอตามไปบ้านคุณได้ไหม?* (ช่อง TV TOKYO) เป็นรายการที่ออกตามหาคนพลาดรถไฟไซบวอนสุดท้ายตอนดึกๆ แล้วเข้าไปทักว่า “เดี๋ยวออกค่าแท็กซี่ให้ แต่ขอตามไปดูบ้านคุณหน่อยได้ไหม” จากนั้นก็ตามไปบ้านของคนคนนั้นจริงๆ แล้วนั่งคุยกัน

มีตอนหนึ่ง ในระหว่างพิธีกรกำลังชวนหญิงสาววัย 20 ปี ที่กำลังเมาในร้านเหล้าคุยไปเรื่อย ๆ อยู่ ๆ เธอก็แสดงตัวตนอีก

มุมหนึ่งออกมาให้เห็น “คุณทำงานอะไรหรือครับ” “เป็นอาจารย์
ในโรงเรียนสำหรับเด็กพิเศษค่ะ” เธอเคยมีพี่ชายที่มีภาวะบกพร่อง
ทางสติปัญญา แต่เขาเป็นคนใจดีและเธอก็รักเขามาก ทว่าไม่กี่วัน
หลังจากที่พี่ชายมาอวยพรวันเกิดให้เธอ อยู่ ๆ เขาก็ป่วยหนักและ
เสียชีวิตไปอย่างกะทันหัน ด้วยเหตุนี้เธอจึงตัดสินใจเรียนใหม่
เพื่อมาเป็นอาจารย์ในโรงเรียนสำหรับเด็กพิเศษ

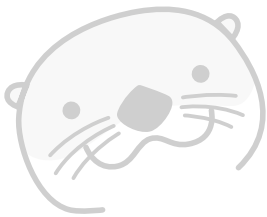
ไม่นึกไม่ฝันเลยว่าหญิงสาวที่เต็มเหล้าจนหน้าแดงและดูท่าทาง
สดชื่นในตอนนั้น กลับเคยมีเรื่องราวชีวิตในอดีตที่น่าขมขื่น ผมจึง
คิดว่าผู้คนที่เราไม่รู้จักอีกหลายหลากในเมืองไหนสักแห่งก็คงจะ
กำลังพยายามใช้ชีวิตอย่างเข้มแข็งในแบบของตนเองอยู่ และ
จดจำความรู้สึกนี้ไว้

แม้รายการจะตัดมาเพียงส่วนเล็กๆที่น่าสะเทือนใจที่สุดในชีวิต
ของเขารับเชิญ แต่เราก็สามารถขยายทัศนคติของเราให้กว้างขึ้น
ได้จากส่วนนั้น เพราะปกติเราอาจไม่ได้นึกถึงชีวิตของคนอื่นที่มี
อายุ อาชีพ หรือภูมิภาคแตกต่างจากเรา และมองพวกเขาด้วย
สายตาอคติ แต่รายการนี้เข้ามาทำลายกรอบความคิดดังกล่าว
โดยช่วยขยายมุมมองทางความคิดให้กว้างขึ้น และปลูกฝังมุมมอง
ชีวิตกับคุณค่าของมนุษย์อย่างสมบูรณ์ นี่คือประโยชน์ของรายการ
ประเภทนี้

ส่วนใหญ่ผู้ที่มี “ความสามารถในการสัมผัสความละเอียดลึกซึ้ง”
จะสามารถเรียนรู้ได้โดยการรับชมรายการที่นำเสนอมุมมองชีวิต
เช่นนี้ แต่หากคุณอินไปเรื่อยแม้กระทั่งรายการเรียกน้ำตาธรรมด ๆ
ที่ตั้งใจจัดฉากง่าย ๆ ให้คุณรู้สึก ว่า “เฮอะ เชิญซาบซึ้งกับฉากนั้นเลย”
ก็ไม่อาจช่วยให้คุณเรียนรู้ความละเอียดลึกซึ้งได้ รายการที่มี
เนื้อหาตื้น ๆ สามารถทำให้คุณร้องไห้ได้เหมือนกันก็จริง แต่การ
เรียนรู้ความละเอียดลึกซึ้งไม่จำเป็นต้องเกิดจากความสะเทือน

อารมณ์เสมอไป

จึงกล่าวได้ว่า “ความสามารถในการสัมผัสความละเอียด
ลึกซึ้ง” ก็สามารถเรียนรู้จากการอ่านหนังสือได้เช่นกัน

ทดลองอ่าน

ความรู้เปิดกว้างสู่ทุกคน

คำว่า “ฉลาด” โดยทั่ว ๆ ไปใช้กล่าวถึงบุคคลที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความรู้และความเข้าใจทางด้านภาษาศาสตร์สูง เพราะเมื่อคนเราได้อ่านหรือได้รับฟังเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่งมา แม้จะเป็นเรื่องราวเดียวกัน ทว่าแต่ละคนกลับเข้าใจไม่เหมือนกัน ดังนั้นคนที่มีความรู้ความเข้าใจสูงจึงสามารถทำความเข้าใจและรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ละเอียดลึกซึ้งมากกว่าคนทั่วไป

อีกประเภทหนึ่งคือ คนที่ “เซนส์ดี” คนประเภทนี้มีความเข้าใจด้านความรู้สึกโดยไม่ขึ้นอยู่กับหลักการทางความรู้ เช่น คนที่เซนส์ดีในด้านออกแบบ คนที่เซนส์ดีในด้านดนตรี หรือคนที่เซนส์ดีในด้านทำอาหาร เป็นคำใช้เรียกคนที่โดดเด่นในทักษะด้านต่าง ๆ แม้จะไม่ได้เรียนในด้านนั้น ๆ มาเป็นอย่างดี จึงนับว่าเป็นคนประเภทที่มหัศจรรย์

สิ่งสำคัญคือต้องทราบว่าความรู้เป็นสิ่งเปิดกว้างสำหรับทุกคน น่าเสียดายที่ส่วนใหญ่ความพยายามแทบไม่สามารถนำมาใช้พัฒนาเซนส์ได้ เช่น คนที่แยกโทนเสียงไม่ออกคือคนที่ไม่มีเซนส์ด้านดนตรี ดังนั้นคนประเภทนี้จึงแทบไม่อาจสัมผัสความสุขจากการร้องเพลงหรือการเล่นดนตรี

แต่ภาษาเป็นสิ่งที่เปิดกว้างต่อคนหมู่มาก แทบไม่จำเป็นต้องใช้เซนส์เลย ทุกคนสามารถเพิ่มพูนความรู้และกลายเป็นคนฉลาดได้จากการเรียนรู้ความละเอียดลึกซึ้ง ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และความกระหายในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่อยู่ในสัญชาตญาณ

ของทุกคนอยู่แล้ว

ผมเคยสอนหนังสือให้นักเรียนประถมมานานหลายปี จึงทำให้ได้รู้ว่าจริงๆ แล้ว เด็กๆ โดยทั่วไปไม่มีใครเกลียดการอ่านหนังสือ ทุกคนมักจะพูดว่า “อยากอ่านอีก อยากอ่านอีก” และสัมผัสได้ว่าความกระหายในการเรียนรู้คือคุณสมบัติที่มีอยู่ในธรรมชาติของทุกคน

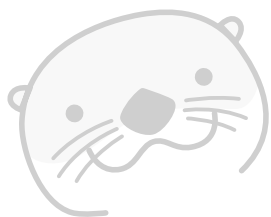
ยกตัวอย่างจากหนังสือที่เด็กประถมชื่นชอบ *Bokura no Nanokakan Sensou* (สงครามเจ็ดวันของพวกเขา) เขียนโดย โอซามุ โชดะ เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเข้มข้น การนำเสนอก็มีความละเอียดลึกซึ้ง จัดว่าเป็นหนังสือที่น่าสนใจมาก มีการบรรยายถึงสงครามและการประท้วงของนักเรียนด้วย เรื่องย่อคือ เหล่าเด็กๆ ที่ถูกกดทับด้วยระบบการศึกษาภาคบังคับปลูกขึ้นมาใช้สื่อมวลชนเพื่อเรียกร้องจุดยืนของตนเองให้พวกผู้ใหญ่ได้รู้ เป็นหนังสือที่ไม่ได้อ่านง่าย ๆ เฟลีน ๆ แต่มันยังมีบางส่วนที่อ่านยากด้วย แต่เด็กประถมก็ยังสามารถอ่านกันได้ตามปกติ ซึ่งหนังสือชุด “...ของพวกเขา” มียอดขายรวมกว่า 17 ล้านเล่ม ถือว่ายอดเยี่ยมมาก สาเหตุเป็นเพราะเด็กๆ ชอบอ่านนี่เอง

เด็กประถมมีความสามารถในการอ่าน รวมทั้งชอบอ่านหนังสือด้วย มีเด็กหลายคนที่อ่านหนังสือประมาณ 100 เล่มภายใน 1 ปี ฟังแล้วเราอาจจะคิดว่า อย่างนี้ทุกคนก็มีความสามารถทางด้านภาษาเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ แล้วละสิ แต่ในความเป็นจริงหลาย ๆ คนกลับไม่ได้อ่านหนังสือแล้ว แม้แต่นักศึกษามหาวิทยาลัยก็ไม่อ่านหนังสือเลยแม้แต่เล่มเดียว เป็นไปได้ว่าทุกคนอาจหลงลืมความสนุกของการอ่านหนังสือระหว่างทางที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่

ความสนุกของการอ่านหนังสือ คือการได้สัมผัสโลกอีกใบ
ในหนังสืออย่างละเอียดลึกซึ้ง

หรือเรียกได้ว่า “อ่านแบบสัมผัส” ซึ่งต้องใช้ใจสนุกสนาน
ไปกับการสัมผัสโลกอันละเอียดลึกซึ้งในหนังสือ หากไม่มีใจตรงนี้
การอ่านก็จะเป็นเพียงการเสียเวลาและพลังงานไปโดยเปล่า
ประโยชน์

ดังนั้น คุณต้องมีความกระหายในการเรียนรู้อันเป็นพื้นฐาน
ของมนุษย์ทุกคน และต้องมีจิตใจที่สนุกสนานไปกับการสัมผัสโลก
อันละเอียดลึกซึ้งในหนังสือให้ได้ก่อนเป็นอันดับแรก

ทดลองอ่าน

ชีวิตที่รักการศึกษาและชีวิตที่ไร้การศึกษา อย่างไหนดีกว่ากัน

ผมเคยคุยกับนักศึกษาปี 1 ที่ลงเรียนในวิชาของผมดังต่อไปนี้
“ถ้าตรงนี้เป็นทางเลือกที่มีอยู่สองตัวเลือก แยกหนึ่งคือชีวิต
ที่รักการศึกษา อีกแยกหนึ่งคือชีวิตที่ไร้การศึกษา อาจารย์คิดว่า
ควรไปทางไหน”

หากคุณได้อ่านหนังสืออย่างเช่น *คัมภีร์ห้าห่วง*, *Discourse on Method* (อภิปรายด้วยวิธีการ) ของเรอเน เดการ์ต, ผลงาน
ของนิทเชอ หรือผลงานของยูคิจิ ฟุคุซาวะ คุณจะได้อำตอบ
ในประเด็นเชิงสร้างสรรค์และเลือกทางเดินชีวิตในแนวคิดที่ว่า
“ชีวิตที่มีความรู้และมีการศึกษาคือชีวิตที่ยอดเยี่ยม” หรือคุณจะ
เลือกคิดว่า “เดการ์ตอะไรนี่คือใครก็ไม่รู้” แล้วใช้ชีวิตไปเรื่อยเปื่อย
โดยไม่มีความรู้

แน่นอนว่าเมื่อเจอคำถามแบบนี้ ทุกคนก็ต้องเลือก “ชีวิตที่รัก
การศึกษา” อยู่แล้ว และเมื่อใดคุณเริ่มอ่านหนังสือเยอะๆ เมื่อนั้น
คุณจะเริ่มพูดว่า “ดีจังที่เราได้อ่านหนังสือบ่อยๆ แบบนี้” “ถ้า
ไม่อ่านหนังสือเลยละก็ ป่านนี้ชีวิตจะเป็นยังไงก็ไม่รู้” ศักยภาพ
ของคุณจะสูงขึ้น เพียงแต่ตอนนี้ทุกคนยังไม่ได้เริ่มอ่านหนังสือ
จนเป็นนิสัยเท่านั้นเอง

หากคุณอ่านหนังสือมาก ๆ คุณจะเริ่มรู้สึกว่ายิ่งตัวเองได้คุย
กับคนมีการศึกษา บทสนทนาก็จะสนุกมากขึ้น

ยกตัวอย่าง ภาพยนตร์เรื่อง *ศึกบัลลังก์เลือด* ของผู้กำกับ

อาทิสระ คุโรซาวะ เป็นภาพยนตร์เกี่ยวกับผู้บัญชาการทหารในยุคสงคราม ผลงานนี้ได้แรงบันดาลใจมาจาก *แมคเบธ* ของเชกสเปียร์ แม้คุณจะไม่รู้จัก *แมคเบธ* แต่ก็สามารถสนุกไปกับผลงานนี้ได้ แต่หากคุณรู้จักละก็ คุณจะอุทานออกมาว่า “สร้างแมคเบธให้ออกมาเป็นทหารในยุคสงครามญี่ปุ่นได้ขนาดนี้เลยหรอ ผู้กำกับคุโรซาวะนี่สุดยอดเลย” ทำให้คุณสนุกไปกับภาพยนตร์ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

การนำผลงานชื่อดังจากทั่วสารทิศมาใช้เป็นแรงบันดาลใจไม่ได้มีเพียงแค่นี้วงการภาพยนตร์หรือหนังสือเท่านั้น แม้แต่วงการมุกตลกก็ด้วย หากคุณมีความรู้ คุณก็จะเข้าใจว่าคนอื่นเล่นมุกอะไรถึงได้หัวเราะกัน เช่น ถ้าเข้าใจมุกที่ว่า “นั่นเหมือนภรรยาของแมคเบธเลยสินะ” คุณก็จะหัวเราะไปกับเขาได้ แต่กลับกันหากเขาพูดขึ้นมาว่า “แบบนี้ถือว่าเป็นไปตามหลักของมาคิอาเวลลีสินะ” แล้วคุณตอบเขาว่า “หืม? คืออะไรนะ” คุณก็จะไม่สามารถคุยกับเขาในระดับที่ลึกกว่านี้ต่อไปได้

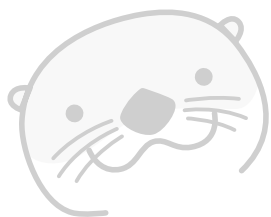
ยิ่งอ่านหนังสือก็จะยิ่งพบว่าโลกใบนี้มีอะไรบันเทิงอยู่มากมาย แม้แต่สิ่งที่เคยเห็นแล้วรู้สึกเฉย ๆ ก็กลับรู้สึกกว่า “น่าสนใจจริง ๆ!” อย่างเช่น การพิจารณาว่า “ตัวอักษรคันจิเนี่ย เป็นตัวอักษรที่ยอดเยียมมาก ๆ เลยนะ” เพราะอักษรคันจิที่คนญี่ปุ่นใช้กันอยู่ทุกวันนี้ แท้จริงแล้วเกิดจากโครงสร้างที่ประกอบกันขึ้นมาทีละเล็กละน้อยอย่างละเอียดลึกซึ้ง ดังนั้นหากคุณได้อ่านหนังสือของชิซึกะ ชิรากาวะ ซึ่งเป็นการค้นคว้าเกี่ยวกับจุดกำเนิดและการพัฒนาอักษรคันจิ คุณจะรู้สึกประทับใจและทิ้งไปกับอักษรคันจิมากขึ้น

นอกจากนี้ยังมีหนังสือเกี่ยวกับแนวคิดความสัมพันธ์ของอักษรคันจิกับร่างกายมนุษย์ที่เขียนโดยมิจิโตะ โนงุจิ อีกด้วย คุณจะพบ

ว่าจุดกำเนิดของอักษรคันจิมาจากร่างกายของเรานี้เอง ถือเป็น เรื่องน่าอัศจรรย์จริงๆ เช่น คันจิที่แปลว่า “เท้าและขา” ก็สร้างขึ้นมาจากการวาดภาพความรู้สึกที่มีต่อเท้าและขา การได้เรียนรู้ถึง วัฒนธรรมที่เชื่อมโยงการสร้างอักษรคันจิเข้ากับการดึงความรู้สึก ที่มีต่อร่างกายมนุษย์ออกมาใช้อย่างลึกซึ้งถือเป็นเรื่องที่น่าสนใจ มากจริงๆ ด้วยเหตุนี้ คนที่มีความรู้จึงสามารถสนุกไปกับหลายๆ อย่างได้มากกว่าคนทั่วไป

แต่สำหรับคนที่ไม่เลือกเส้นทางแห่งการมีชีวิตอันเพียบพร้อม ทั้งการศึกษาและความรู้ เขาทำอะไรกันอยู่ ผมไม่อาจเข้าใจได้ แต่ที่แน่ๆ พวกเขาจะไม่รู้ว่าตัวเองได้พบกับความบันเทิงในชีวิต น้อยกว่าคนอื่น เพราะเคยชินกับความบันเทิงที่ตื่นเขินอย่างมุก “เล่นตลกให้ดูหน่อย” แต่ไม่อาจเข้าใจความบันเทิงในรูปแบบ ที่ซับซ้อนกว่านี้

สรุปคือ “ยิ่งได้ศึกษาความรู้เชิงศิลป์ ชีวิตก็ยิ่งบันเทิงมากขึ้น” โลกใบนี้มีความบันเทิงในรูปแบบที่ซับซ้อนอยู่มากมาย ดังนั้น หากคุณสัมผัสได้ถึงความบันเทิงอันซับซ้อนนี้ คุณก็จะสามารถ สนุกไปกับมันได้

ທດສະຍອຳນ

บทที่ 2

• ในเมื่อมีทั้งการอ่าน
ที่ทำให้คนเราละเอียดลึกซึ่งขึ้น
และทำให้ตื่นเงินลง
ควรจะอ่านอะไร
และอ่านอย่างไรดี

สร้าง “ทักษะทางปัญญา” อย่างคนชั้นเลิศ

การเข้าถึง “ความละเอียดลึกซึ้ง” จำเป็นต้องใช้ความสามารถในการจับใจความสิ่งต่างๆ อย่างลึกซึ้ง รวมทั้ง “ทักษะทางปัญญา” ด้วย

การอ่านหนังสือจะช่วยให้คุณได้ทักษะทางปัญญาจากผู้เขียนโดยตรง

หากทักษะทางปัญญาไม่เท่าเทียมกัน แม้จะได้รับสารมาอย่างเดียวกัน แต่ความหมายที่ได้รับอาจเปลี่ยนไปอย่างใหญ่หลวง ตัวอย่างเช่น มีคนสองคนที่ทำงานในตำแหน่งเดียวกัน คุณ A เป็นมืออาชีพจึงสามารถเข้าใจเนื้อหาของงานที่ได้รับมอบหมายไปจนถึงจุดประสงค์ได้อย่างถูกต้อง และสามารถสร้างผลงานออกมาได้เหนือความคาดหมาย แต่คุณ B เป็นมือใหม่ จึงตั้งใจว่าจะค่อยๆ เรียนรู้และทำความเข้าใจกับเนื้อหาของงานที่ได้รับมอบหมายอย่างระมัดระวัง ดังนั้นจึงไม่สามารถสร้างผลงานออกมาได้เท่าคุณ A ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะมีประสบการณ์และเทคนิคการทำงานไม่เท่ากัน แต่หลาย ๆ คนเจอปัญหานี้เพราะทักษะทางปัญญาไม่เท่ากัน

หากคุณ B ได้ฟังว่าในแต่ละวันคุณ A คิดวางแผนงานในรูปแบบไหน หรือทำความเข้าใจกับข้อมูลงานอย่างไรบ้าง จะทำให้

คุณ B เริ่มเรียนรู้ เพราะการถ่ายทอดทักษะของมืออาชีพในรูปแบบของคำพูดจะช่วยกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดแนวโน้มที่จะพยายามสร้างทักษะในลักษณะเดียวกัน

ดังนั้นการอ่านหนังสือที่เขียนโดยผู้มีทักษะทางปัญญาชั้นเลิศจึงเป็นการขัดเกลาทักษะปัญญาของเราด้วย

คัมภีร์ห้าห่วง ผลงานชื่อดังที่เขียนโดยนักดาบชื่อดัง มุซาซิมิยามโตะ เป็นหนังสือยุทธวิธีการรบที่โด่งดังไปทั่วโลก มุซาซิมิเป็นนักดาบมืออัมงที่ได้ชื่อว่า “รบมามากกว่า 60 ครั้งแต่ไม่เคยแพ้เลยสักครั้ง” แต่เคล็ดลับความแข็งแกร่งของเขาไม่ได้อยู่ที่กำลังวังชาหรือความทรงพลัง

การฝึกปรือวิชาดาบอย่างหนักผนวกกับการคิดค้นเพลงดาบที่ดีทำให้สามารถสร้างวิธีการใช้ดาบที่ยืดหยุ่นขึ้นมาได้

และเขายังได้ปล่อยวางจิตใจสู่หนทางแห่งการบรรลุผ่านการสร้างทักษะวิชาดาบอีกด้วย ถือเป็นอีกสิ่งที่มีอิทธิพลมากด้วยเหตุนี้มุซาซิมิจึงมีชื่อเสียงในหมู่ชาวต่างชาติในฐานะชาวญี่ปุ่นที่ดูเท่ เนื่องจากสามารถพัฒนาตนเองไปถึงขั้นปล่อยวางและบรรลุด้วยวิชาดาบ

คัมภีร์ห้าห่วง ประกอบด้วยคัมภีร์ 5 เล่ม คือ “ดิน” “น้ำ” “ลม” “ไฟ” และ “ความว่างเปล่า”

สิ่งที่เขียนไว้ใน “คัมภีร์แห่งความว่างเปล่า” คือการปล่อยวางที่มุซาซิมิหมายมั่น

“เส้นทางกรศึกปรีธองของชาวมุไร ไม่มีความมึตมณแม้แต่นิด
ไม่มีแห่งหนใดที่ใจหลงทาง ไม่มียามใดที่จะผลอไผล เพียรเฝ้า
ขัดเกลากุทัยสองดวง เพียรเหลาสองนัยนาให้แหลมคม โดยไว้
หมู่เมฆแม้แต่น้อย หมู่เมฆอันเป็นความสับสนของจิตใจ จากไป
เป็นสถานที่อันสดใสด้วยแสงแดด แท้จริงคือดอกและผลของ
ท้องฟ้าที่เจ้าควรรู้ไว้”

คัมภีร์ห้าห่วง

เขียนโดย มุชาติ มียาโมตะ

(เตรียมใจให้เข้าถึงเส้นทางทั้งหมดของการเป็นชาวมุไร โดย
ไม่ให้จิตใจหวั่นไหว ไม่ใช่เกียจเป็นนิจ ขัดเกล้าทั้ง “จิตใจ” และ
“ความตั้งใจ” พร้อมทั้งเหล่า “สายตา” และ “การมองเห็น” ให้ชัดเจน
โดยปราศจากเมฆหมอกใด ๆ เมื่อ “เมฆหมอกแห่งความสับสน”
ได้จางหายไป เมื่อนั้นหมายถึงการได้มองเห็นท้องฟ้าที่แท้จริง)

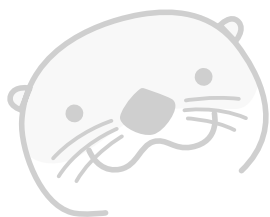
บทกลอนนี้มีหมายความว่า การหมั่นฝึกฝนทุกวันทำให้ความ
สับสนหายไปจากจิตใจ จึงสามารถเข้าถึงเส้นทางแห่งการบรรลุ
อันหมายมั่นที่กระจ่างใสราวกับท้องฟ้าสีคราม

ส่วนใน “คัมภีร์น้ำ” ที่บันทึกเกี่ยวกับวิชาดาบ เป็นรายละเอียด
เกี่ยวกับวิธีประคองใจ การวางบุคลิกท่าทาง การใช้สายตา วิธี
ถือดาบ วิธีกวัดแกว่งดาบ การก้าวเดิน และวิธีโจมตีศัตรูเมื่อ
เผชิญหน้า ฯลฯ

อย่างไรในหัวข้อการวางบุคลิกท่าทาง มีคำอธิบายว่า “อย่าย่อ
หน้าผากจนเห็นริ้วรอย แต่ให้ขมวดคิ้วทั้งสองข้าง พยายามอย่า
กลอกลูกตาจนดูเล็กลัก อย่ากะพริบตา ให้หรีตาลง เชิดปลาย

จมูกตั้งตรง และเช็ดหน้าขึ้นเล็กน้อย...” ผมค่อนข้างตกใจว่า
งานเขียนนี้ใส่ใจรายละเอียดมากแม้กระทั่งเรื่องเล็กๆ ยังอุทิศสำหรับ
ถ่ายทอดออกมาเป็นตัวหนังสือให้เราได้อ่าน เขาได้ทุ่มเทชีวิตเพื่อ
การฝึกดาบจนกลายเป็นบุคคลแห่งปัญญาที่ไปถึงจุดสูงสุดจริงๆ

ดังนั้นเมื่อคุณได้อ่านหนังสือที่เขียนโดยบุคคลผู้มีทักษะทาง
ปัญญาชั้นเลิศอย่างมุซาชิ จะทำให้ทักษะทางปัญญาของคุณเกิด
ความละเอียดลึกซึ้งมากขึ้นตามไปด้วย

ทดลองอ่าน

ความรู้ที่ลึกซึ้งนั้นเชื่อมโยงกับทุกขอบเขต

The Flowering Spirit (จิตวิญญาณที่ผลิบาน) ที่เขียนโดย เซอามี ผู้ประสบความสำเร็จด้านละครโน เดิมทีหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือลับ เพราะเป็นบันทึกที่เซอามีใช้จดสิ่งที่เล่าเรียนมาจาก คันอามี ผู้เป็นพ่อ นั่นก็คือศิลปะญี่ปุ่นโบราณที่เรียกว่า ละครโน ซึ่งเป็นศิลปะการแสดงที่สืบทอดต่อกันเฉพาะคนในครอบครัว ในวงการละครโนมีการแข่งขันสูง หากคณะใดเสียความนิยมไป ก็จะถูกส่งหายไปจากวงการเลยทีเดียว

โยชิमितสึ อาชิกางะ โสกุโนในสมัยนั้นชื่นชอบผลงานของเซอามี เขาจึงได้รับการคุ้มกัน แต่เขาก็ไม่รู้ว่าโซกุโนจะถูกใจเขาไปจนถึงเมื่อไร แน่แน่นอนว่าเซอามีตระหนักถึงความนิยมจากคนดู โซกุโน และพวกขุนนางอยู่ตลอด เขาจึงเสี่ยงชีวิตเขียนไว้เป็นบันทึกลับ ในฐานะคนที่แบกรับโชคชะตาของตระกูลและการสืบทอดวัฒนธรรม

“หากเก็บมันไว้เป็นความลับ สักวันมันก็จะเติบโตกลายเป็นดอกไม้” เป็นวลีดังของเซอามี แต่ความหมายจริง ๆ ของมันคือ “ฉันไม่สามารถเปิดเผยสิ่งที่อยู่ในกำมือได้ ฉันจึงต้องซ่อนมันไว้เป็นความลับ เมื่อซ่อนไว้เป็นความลับแล้ว หากสักวันมีคนนำมันออกมาเปิดเผย มันจะต้องทำให้ทุกคนตกใจและหลงใหลมีรู้อึ้มแน่นอน”

การแสดงแบบเดิม ๆ ทั่วไป แสดงได้ไม่นานคนดูก็จะเบื่อ

เขาจึงต้องหากกลยุทธ์ใหม่ ๆ มาทำให้คนดูรู้สึกตื่นเต้นอยู่เสมอ นี่ถือเป็นเคล็ดลับสำคัญที่ต้องทำให้คนดูทุกคนรู้สึกสนุกให้ได้ เมื่อเราเข้าใจว่าเขามองจุดบันทึกสิ่งนี้อย่างตั้งใจเพื่อวงศ์ตระกูล และการสืบทอดวัฒนธรรม ก็สัมผัสได้ว่าเป็นวิถีที่ละเอียดลึกซึ้งมากที่สุดทีเดียว

คุณอากิระ ทาคาตะ อดีตเจ้าของบริษัทเจแปนเน็ททาคาตะ (Japanet Takata Co., Ltd.) ที่วิซซิปั้งที่คนญี่ปุ่นคุ้นเคย ก็ชื่นชอบเซอามิเช่นกัน เขาเริ่มสนใจเซอามิเพราะมีคนแนะนำหนังสือของเซอามิให้อ่านด้วยการบอกว่า “หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาเหมือนสิ่งที่ท่านประธานมักจะพูดอยู่เสมอเลย” การที่เขาสามารถพูดสิ่งเดียวกับเนื้อหาในละครโนได้ทั้งที่ไม่เคยอ่านหนังสือแนวนี้มาก่อน นับว่าเป็นเรื่องลึกซึ้งมาก ถึงแม้ละครโนและการทำที่วิซซิปั้งจะอยู่คนละวงการกัน แต่จุดร่วมของทั้งสองอาจจะเป็น “ความละเอียดลึกซึ้งของปัญญา” ที่สื่อสารถึงกันได้

คุณทาคาตะบอกว่า คำสอนของเซอามิที่ประทับใจที่สุดคือ “แนวคิดเพื่อการปรับปรุงตนเอง” สิ่งนี้เป็นทัศนคติที่ทำให้ตัวเขาพัฒนาขึ้นได้เสมอ

หนึ่งในตัวอย่างประโยคเชิงสัญลักษณ์ เช่น “อย่าหลงลืมความรู้สึกแรกเริ่ม” ซึ่งเป็นประโยคที่คนทั่วไปเคยได้ยิน แต่เนื้อหาที่เซอามิตั้งใจจะสื่อในบริบทของยุคโบราณนั้นแตกต่างกับความหมายในยุคปัจจุบันเล็กน้อย “ความรู้สึกแรกเริ่ม” จากประโยคดังกล่าว เดิมทีหมายถึงช่วงที่เริ่มเล่นละครแรก ๆ เป็นการเตือนว่าไม่ควรลืมช่วงเวลาที่ยังอ่อนประสบการณ์ ดังนั้นหากไม่หมั่นฝึกฝนอยู่เสมอก็ไม่อาจพัฒนาขึ้นได้

ในหนังสือ *Kakyo (คะเคียว)* มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้สึกแรกเริ่มอีก 3 ประการ

“จงอย่าหลงลืมความรู้สึกแรกเริ่มเป็นอันขาด แม้เป็นบางครั้งก็ไม่ต้องหลงลืม แม้แก่เฒ่าแล้วก็ไม่ต้องหลงลืม”

เป็นการอธิบายความรู้สึกในวันแรกเริ่มที่เพิ่งเข้าวงการ โดยใช้คำว่า “เป็นอันขาด = ดี/ไม่ดี อย่างเด็ดขาด” ต่อมาอธิบายถึงช่วงที่เริ่มมีประสบการณ์แล้ว แต่ก็อย่าลืมความรู้สึกแรกเริ่มเพื่อพัฒนาฝีมือการแสดงในตอนนั้น ไปจนถึงช่วงที่เข้าวัยชรา แต่ก็ควรใช้ความรู้สึกแรกเริ่มเพื่อทำทนายบทบาทในการแสดงต่อไป หลังจากที่เราเริ่มทำอะไรสักอย่างแล้ว แม้จะถึงจุดที่มีประสบการณ์พอสมควร แต่ก็ยังต้องพบความท้าทายต่าง ๆ ดังนั้นจึงไม่ควรทำตัวเป็นน้ำเต็มแก้วเพื่อพร้อมเรียนรู้อยู่เสมอ

ผู้ที่มีทักษะทางปัญญาชั้นเลิศส่วนใหญ่มักคิดว่าตัวเองยังไม่ถึงจุดสูงสุด แม้คนทั่วไปจะคิดว่า “ทำให้ถึงตรงนี้ก็พอแล้ว” “เห็นปลายทางแล้ว” แต่ก็ยังไม่เท่าระดับที่ผู้มีทักษะทางปัญญาชั้นเลิศคิดว่าจะต้องท้าทายให้มากกว่านี้ เมื่อเข้าใจถึงความละเอียดลึกซึ้งในจุดนี้แล้ว คุณจะสนุกไปกับการท้าทายตนเองไปเรื่อย ๆ ได้

การอ่านเพื่อเก็บข้อมูล และการอ่านเพื่อสร้างทัศนคติ

การอ่านหนังสือแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ การอ่านเพื่อเก็บข้อมูลและการอ่านเพื่อสร้างทัศนคติ

อย่างเช่น เมื่อเราอยากรู้เกี่ยวกับ “คลื่นความโน้มถ่วง” ซึ่งเป็นประเด็นที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์ เราก็เดินไปหาหนังสือเล่มใหม่ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ มาอ่าน การอ่านเช่นนี้ถือเป็นการอ่านเพื่อเก็บข้อมูล

แต่เมื่อคุณอ่านนวนิยายเชิงชีวิตประวัติของคันสุเกะ นากะ เรื่อง *The Silver Spoon: Memoir of a Boyhood in Japan* (ช้อนเงิน) แล้วเห็นภาพตัวเองในวัยเด็กซ้อนทับกับโลกในนวนิยาย การอ่านเช่นนี้ถือเป็นการอ่านเพื่อสร้างทัศนคติ

สำหรับการอ่านเพื่อเก็บข้อมูล การทราบชื่อนักเขียนไม่ใช่เรื่องสำคัญมากนัก เพราะเราไม่ได้ต้องการเรียนรู้ทัศนคติของผู้เขียน ต้องการทราบเพียงข้อเท็จจริงเท่านั้น

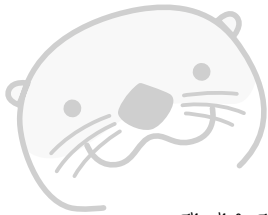
ทว่า สุดท้ายแล้วเราแทบจะตัดขาดข้อมูลและทัศนคติออกจากกันไม่ได้

ตัวอย่างเช่น โยฮันเนส เคปเลอร์ เป็นผู้ค้นพบว่าดาวเคราะห์โคจรเป็นรูปวงรี เรื่องนี้เรียกได้ว่าเป็นจุดปฏิวัติที่สำคัญของวงการวิทยาศาสตร์ เพราะก่อนหน้านี้ผู้คนเชื่อกันว่า “ดาวเคราะห์โคจรเป็นรูปวงกลม” มาตลอด 2,000 ปี เหตุที่คนเชื่อกันเช่นนั้นเป็น

ออกมาในมุมมองของผู้ชาย แต่มีเซอเลสต์เลือกที่จะเขียนโดยใช้ มุมมองของผู้หญิง

แม่แมดคืออะไร แม่แมดก็คือคนที่ถูกเนรเทศด้วยระบบสังคม คักดินาในยุคกลางไงละ

“เฉพาะในยุคสมัยนี้ หากคุณเกลียดใครแล้วป่าวประกาศว่า คนนั้นเป็นแม่แมด เพียงเท่านั้นคนที่เป็นเป้าของความเกลียดชัง ไม่ว่าจะเป็นใครก็ถูกฆ่าตายได้ทั้งนั้น จึงอยากให้ทุกคนระมัดระวัง ในเรื่องนี้ ทั้งความจริงของผู้หญิง หรือความกระหายของผู้ชาย สิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นอาวุธที่ฆ่าคนได้ เช่น ผู้หญิงคนนั้นร่ำรวย เหวอ...เป็นแม่แมดละสิ ผู้หญิงคนนั้นสวยเหวอ...เป็นแม่แมดละสิ”

Satanism and Witchcraft
(ลัทธินิยมซาตานและแม่แมด)

เขียนโดย ฌูลส์ มิเซอเลสต์

แต่แม่แมดก็ไม่ได้เป็นเพียงผู้ที่ถูกจับมาพลีชีพอย่างเดียวเสมอไป เนื่องจากในศาสนจักรโรมันมีบางคนต่อต้านเรื่องอำนาจและการสนับสนุนของกษัตริย์อยู่ และแม่แมดก็เปรียบเสมือนตัวเอกที่อยู่เบื้องหลังประวัติศาสตร์ยุคกลางของยุโรปอย่างโจนออฟอาร์ก ซึ่งเป็นคนที่ออกสู้แนวหน้าในเหตุการณ์ล้อมเมืองออร์เลอ็อง เธอได้ต่อสู้ในสงครามอย่างยาวนานเพื่อประชาชนชาวฝรั่งเศส แต่กลับถูกกล่าวหาว่าเป็นแม่แมด สุดท้ายจึงถูกประหารโดยการเผา ทั้งเป็น นอกจากนี้ที่กประวัติศาสตร์เรื่อง “แม่แมด” ในยุคกลางของยุโรป มิเซอเลสต์ยังได้เขียนบันทึกอื่นๆ ที่เขาได้สัมผัสมาด้วย ตาตนเองอีกด้วย

โดยทั่วไปแล้ว หากพิจารณาอย่างผิวเผินอาจมองว่าข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกับเรื่องทัศนคติ แต่อันที่จริงทัศนคติของผู้บันทึกเหตุการณ์มีผลอย่างมากต่อทัศนคติในประวัติศาสตร์ การค้นพบทางวิทยาศาสตร์เกิดขึ้นได้เพราะบุคคลนั้นมีทัศนคติ (ที่ต่างจากความเชื่อเดิม) มุมมองจากบันทึกทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้นได้เพราะผู้บันทึกมีทัศนคติ (ที่ไม่เหมือนคนอื่น) แนวคิดนี้ทำให้เราสัมผัสได้ว่าข้อมูลต่าง ๆ รอบตัวมีที่มาอันละเอียดลึกซึ้ง

ทุก ๆ ข้อมูลที่ถูกค้นพบและสร้างขึ้น ล้วนเป็นข้อมูลที่แฝงทัศนคติของคนคนนั้น

ดังนั้น แม้คุณจะอ่านหนังสือเพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป แต่หากคุณเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลและความเป็นมนุษย์ คุณก็จะเข้าถึงความละเอียดลึกซึ้งได้เอง

การอ่านนิทานช่วยสร้าง “พลังจินตนาการ”

ในระหว่างที่เราอ่านหนังสือ สมองจะทำงานในลักษณะที่ค่อนข้างละเอียดซับซ้อน เริ่มจากการทำความเข้าใจความหมายของคำแต่ละคำ การรับรู้ความรู้สึกในเนื้อหา รวมทั้งการจินตนาการถึงลักษณะตัวละคร เสียง หรือฉากอันหลากหลายที่บรรยายอยู่ในหนังสือ

มนุษย์เราสามารถสัมผัสความตื่นเต้นหรือความประทับใจจากการจินตนาการ แม้จะไม่ใช่สิ่งที่ตาเห็น กล่าวได้ว่าภาษาก็อาจหมายถึงตัวมนุษย์ การอ่านหนังสือจึงถือเป็นกิจกรรมด้านมนุษยศาสตร์อย่างแท้จริง เพราะทำให้มนุษย์ได้สัมผัสความรู้สึกต่าง ๆ จากจินตนาการ

การอ่านหนังสือไม่ใช่แค่เพียงการไล่สายตาไปบนตัวอักษรเท่านั้น แต่เป็นการช่วยฝึกสมองเช่นเดียวกับการฟัง

สมัยก่อนมีรายการวิทยุที่อ่านหนังสือให้ฟัง ในปี 1939 มูเซโทคุกาเวะ ได้เริ่มจัดรายการอ่านหนังสือทางวิทยุ เรื่อง *มุซาชิ* ในตอนนั้นเป็นรายการที่ได้รับความนิยมมาก และหลังจากนั้นก็กลายเป็นละครทางวิทยุในตำนานที่นำมาออกอากาศซ้ำอีกหลายรอบ

อย่างจากดังที่มีชื่อว่า “การต่อสู้ที่เกาะกังริว” ซึ่งเป็นฉากที่มุซาชิดวลดาบกับโคจิโร่ ซาซากิ

“เข้ามาเลย มุชาชิ!”

สิ้นคำท้าทาย โคจิโร่ก็ยกปลายดาบที่ยังอยู่ในฝักขึ้น ก่อนจะดึงดาบออกจากฝักพร้อมดาบอีกเล่มในมือซ้าย เขาถอดฝักดาบอีกอันออกแล้วโยนทิ้งทะเลในขณะที่ยึดคันหัตถ์ใหม่กระหน่ำ

“โคจิโร่ เจ้าต้องแพ้แน่!”

“ว่าไงนะ”

“ข้ารู้ผลการต่อสู้ในวันนี้แล้ว ข้ารู้ว่าเจ้าต้องแพ้”

“หุบปาก อะไรของเจ้า”

“ถ้าเจ้าจะชนะ แล้วโยนฝักดาบทิ้งทำไม ฝักดาบนั้นมันก็เหมือนชะตาชีวิตของเจ้านั้นแหละ”

“เจ้าน่ะเป็นบ้าไปแล้ว”

“น่าเสียดายนะโคจิโร่ จะต้องแยกย้ายกันแล้วหรือเนี่ย รีบ ๆ ทำให้จบเลยดีกว่า”

“เจ้าหมอนี่”

“เฮอะนะ...”

มุชาชิวิ่งย่ำน้ำเข้าไปประมือกับโคจิโร่จนเกิดเสียงฝีเท้าชุ่มฉ่ำ โคจิโร่เองก็ย่ำเท้าเข้าไปยังทางน้ำตื้นของชายหาด เขาเงื้อมดาบขึ้นเหนือหัว หมายถึงพาดฟันกลางตัวมุชาชิ

แต่มุชาชินั้น

อาศัยจังหวะที่คลื่นซัดเข้ามา เพียงพริบตาเดียวที่ฟองคลื่นสีขาวเคลื่อนขึ้นมาบนผิวน้ำ เขาก็วิ่งไปยังฝั่งซ้ายของชายหาด ณ จุดที่โคจิโร่ยืนอยู่เรียบร้อยแล้ว

คัดจากบางส่วนของ มุชาชิ ที่อ่านโดย มุเซ โทคุกาเวะ

นี่เป็นรายการวิทยุจึงสามารถฟังได้เฉพาะคำพูด แต่ก็ทำให้เห็นภาพในหัวได้ชัดเจนราวกับภาพยนตร์ เพราะถ่ายทอดออกมาได้ทั้งสายตาดูต้นและสีหน้าที่เคร่งเครียดไปจนถึงลักษณะการหายใจ ทำให้รับรู้ได้แม้กระทั่งเหงื่อที่ชุ่มมือ ในขณะที่เรารับฟังและจินตนาการตาม สมอของเราก็จะสามารถทำงานในระดับสูงสุดตามไปด้วย

เช่น เมื่อเราได้ฟังคำว่า “คลื่นซัดโหมกระหน่ำ” เราก็จะเห็นด้วยการจินตนาการตามโดยดึงภาพคลื่นทะเลในความทรงจำออกมา หรือเมื่อได้ฟังคำว่า “วิ่งไปยังฝั่งซ้ายของชายหาด” เราก็จะจินตนาการภาพตำแหน่งการยืนของมุซาชิและโคจิโร่ได้ ส่วนที่ไม่ได้บรรยายไว้นอกจากนี้ เราก็สามารถใช้จินตนาการแต่งเติมให้สมบูรณ์ได้เอง

หากเราอินกับตัวละคร เราก็จะสัมผัสถึงความรู้สึกและตื่นเต้นไปกับฉากต่าง ๆ ด้วย

การเล่าเรื่องในลักษณะนี้ก็สามารถจุดประกายให้ผู้ฟังนึกภาพตามได้อย่างอิสระ ท่านใดที่มีบุตรหลาน ขอแนะนำให้อ่านหนังสือให้พวกเขาฟัง แม้บางเรื่องอาจใช้คำยากสักหน่อย หรือมีคำโบราณปะปนบ้างก็ไม่เป็นไร สิ่งสำคัญคือการอ่านให้ฟังโดยใส่อารมณ์ความรู้สึกเข้าไปด้วย เด็ก ๆ อาจจะไม่ชินกับการฟังแล้วจินตนาการตาม แต่พวกเขาก็สามารถเรียนรู้การใช้พลังจินตนาการจากการฟังน้ำเสียงและลักษณะอารมณ์ของผู้เล่า

ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่า ภาพยนตร์แอนิเมชันอาจจะเป็นวัฒนธรรมบันเทิงที่ดี แต่ไม่อาจขัดเกลาความสามารถในการจินตภาพได้ เพราะการดูภาพยนตร์แอนิเมชันจะทำให้การสร้างจินตนาการด้วยตนเองเป็นไปได้ยากขึ้น และโดยปกติก็คงไม่ค่อย

มีใครมานั่งฝึกสร้างจินตนาการเองด้วย

จากบทสัมภาษณ์ของฮายาโอะ มียาซากิ (ผู้กำกับ Studio Ghibli) มีคุณแม่ท่านหนึ่งกล่าวว่า “ลูกของฉันชอบดู โทโทโร่ เพื่อนรัก มาก ดูเป็นสิบๆรอบเลยคะ” แต่มียาซากิได้ตอบกลับไปว่า “ห้ามทำแบบนั้นนะ” ทั้งที่เป็นผลงานเรื่องชื่อของเขาแท้ๆ แต่เขาก็ไม่ต้องการให้เด็กดูซ้ำหลายรอบขนาดนั้น

“โดยทั่วไปแล้ว ผมคิดว่าการกดปุ่มเปิดดูวิดีโอกับการเปิดหน้ากระดาษดูภาพในหนังสือเป็นอะไรที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

เพราะวิดีโอเป็นการสื่อสารด้านเดียวที่นำเสนอด้วยความเร็วที่กำหนดไว้แล้ว ไม่ว่าคุณจะดูหรือไม่ดูก็ตาม ไม่เหมือนกับหนังสือภาพ เด็กๆ สมัยนี้มีแต่จะติดการดูวิดีโอกันมากขึ้น เพราะฉะนั้นต่อจากนี้ไปจึงจำเป็นต้องมีเวลาเฉพาะสำหรับเด็กๆ ฝึกสนุกสนานไปกับการอ่านหนังสือภาพในชีวิตประจำวันบ้างแล้วจริงๆ”

Turning Point (จุดเปลี่ยน)

เขียนโดย ฮายาโอะ มียาซากิ

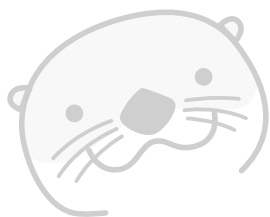
เป็นการพูดถึงเด็กๆ แต่ก็สื่อถึงผู้ใหญ่ได้ด้วยเช่นกัน เพราะตอนนี้บางคนที่ใช้อินเทอร์เน็ตบ่อยๆ ก็ไม่ได้ใช้อ่านเนื้อหาที่เป็นตัวอักษร เอาแต่ดูวิดีโอเป็นเวลานานๆ เพราะวิดีโอเป็นสิ่งที่สะดวกสำหรับการอธิบายให้เห็นภาพ “ชัดเจน” กว่าตัวอักษร และสามารถพาเข้าไปสัมผัสโลกอีกใบ ที่มีทั้งภาพ เสียง และเนื้อหา มากมายในเวลาอันสั้นได้

แต่ในบางกรณีก็อาจทำให้คุณไม่ได้ใช้สมองเท่าไรนัก เพราะ

การดูวิดีโอแทบไม่จำเป็นต้องใช้จินตนาการหรือทักษะแห่งการจินตภาพ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าแม้คุณจะเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่หากชอบดูวิดีโอบ่อยๆ ก็ยังจำเป็นต้องอ่านหนังสือควบคู่ไปด้วย

คุณมิยาซากิเองก็เป็นนักอ่านตัวยงและมีทักษะทางปัญญาที่ละเอียดลึกซึ้งมากที่สุดทีเดียว ด้วยเหตุนี้เขาจึงสามารถสร้างผลงานภาพยนตร์ดีๆ ออกมาได้

ดังนั้นผู้ที่ชื่นชอบการดูแอนิเมชันแต่ไม่ยอมอ่านหนังสือ จึงไม่อาจรับรู้ได้ถึงความละเอียดลึกซึ้งที่แท้จริงของแอนิเมชันที่สร้างโดย ฮายาโอะ มิยาซากิ

ทดลองอ่าน

ลองมองสิ่งต่างๆ ด้วย “มุมมองของผู้เขียน”

หากคุณยืนอยู่บนยอดทรงกรวยแล้วมองลงมา คุณจะเห็นมุมนั้นเป็นรูปวงกลม แต่หากคุณมองทรงกรวยจากด้านข้าง คุณจะเห็นมุมนั้นเป็นรูปสามเหลี่ยม ดังนั้นหากคุณเปลี่ยนวิธีการมองมุมมองของคุณก็จะเปลี่ยนตาม ในแง่การสื่อสารก็มีคำพูดที่ว่า “อยู่ในฐานะของอีกฝ่าย” “ใช้มุมมองของอีกฝ่าย” ซึ่งเป็นคำที่ใช้บ่อยเช่นเดียวกัน ทว่าแม้บางคนจะเข้าใจแล้ว แต่ก็ยังไม่อาจก้าวออกจากมุมมองของตนเองได้ จึงคิดไปเองว่า “ฉันเป็นอย่างนี้ คนอื่นก็ต้องเป็นอย่างนี้ด้วยเหมือนกัน”

การอ่านหนังสือสามารถช่วยให้คุณได้อยู่ในมุมมองอื่น ๆ นอกจากมุมมองของตัวเอง เพราะเมื่ออ่านแล้วจะทำให้อยากรู้ “มุมมองของผู้เขียน” แม้คุณจะคิดว่าผู้เขียนมีมุมมองแตกต่างจากคุณ แต่เมื่อคุณอ่านหนังสือของเขา ยิ่งไงคุณก็ต้องไปตามมุมมองของผู้เขียน แล้วคุณจะได้เห็นสิ่งต่างๆ ในมุมมองของผู้เขียนเอง

หากได้เห็นสิ่งต่างๆ ในมุมมองของผู้อื่นบ้าง คุณจะกลายเป็นคนที่มีทัศนะหลายหลายมิติ จะไม่เป็นคนยึดติดอยู่จุดจุดเดียว มีความรู้ทันลึกหนาบาง และมีมุมมองที่กว้างขวางกว่าคนทั่วไป

อย่างเช่น คนที่เกิดและโตที่ญี่ปุ่นหรือคนที่อยู่ญี่ปุ่นมาตลอดส่วนใหญ่มักจะทำความเข้าใจแนวคิดของคนต่างชาติไม่ค่อยได้ แต่ละชาติมีประวัติศาสตร์และภูมิหลังด้านวัฒนธรรมแตกต่างกัน

แนวคิดจึงย่อมแตกต่างกันเป็นธรรมดา ถ้าคุณอ่านวรรณกรรมต่างชาติ วรรณกรรมทางความคิด หรือหนังสือประวัติศาสตร์ คุณก็จะเริ่มเข้าใจหลายๆ อย่างที่มนุษยชาติพบเจอมาด้วยความรู้สึกอันเป็นสากล พร้อมทั้งได้เรียนรู้การมองจากมุมมองอื่นอีกด้วย

หนังสือทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นในมุมมองนักเขียนต่างชาติ เช่น *ดอกเบญจมาศกับดาบซามุไร* เขียนโดย รูธ เบเนดิกต์ นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน หรือ *Zen in the Art of Archery (วิถีเซนในศาสตร์แห่งการยิงธนู)* เขียนโดย ออยเก็น เฮอริริเกล นักปรัชญาชาวเยอรมัน ก็สามารถช่วยให้คุณได้เรียนรู้ความละเอียดลึกซึ้งในส่วนนี้ได้ เพราะการได้อ่านงานเขียนจากมุมมองคนนอกจะทำให้คุณเข้าใจ “มุมมองที่แตกต่าง” ได้กระจ่างขึ้น

หนังสือ *Islam Bunka Sono Kontei ni aru Mono (รากฐานของวัฒนธรรมอิสลาม)* เขียนโดย โทชิฮิโกะ อิชิสึ ก็เป็นงานเขียนที่ช่วยทำให้นักวิจัยชาวญี่ปุ่นได้เข้าใจวัฒนธรรมต่างชาติมากขึ้น เพราะเป็นงานเขียนที่เข้าใจง่าย และทำให้เกิดมุมมองที่ละเอียดลึกซึ้ง

พูดถึงเรื่องประวัติศาสตร์โลกแล้ว ญี่ปุ่นเองก็เป็นประเทศหนึ่งที่สนใจประวัติศาสตร์โลกมากที่สุด ในหลักสูตรการเรียนของนักเรียนมัธยมปลายก็ได้เรียนประวัติศาสตร์ที่สำคัญหลายอย่าง ตั้งแต่ยุคอารยธรรมโบราณไปจนถึงโลกอิสลาม หรือประวัติศาสตร์ยุโรปไปจนถึงประวัติศาสตร์อเมริกา อาจจะได้เรียนลงไปลึกมาก แต่อย่างน้อยเราก็พยายามศึกษากันอยู่

และหากประเทศที่อยู่ในแถบตะวันออกสุดอย่างประเทศเราตั้งใจจะศึกษาประวัติศาสตร์อย่างจริงจัง เราก็สามารถศึกษาได้อย่างเป็นกลาง เพราะทุกวันนี้เราใช้ชีวิตตามวิถีตะวันตก โดย

มีแนวคิดตะวันออกเป็นพื้นฐาน เราไม่ได้ยึดตามแนวคิดยุโรป
หรืออเมริกาเพียงอย่างเดียว แต่ก็ไม่ได้เอนเอียงไปทางอิสลาม
หรืออินเดียด้วยเช่นกัน

ใช้วิธี “หนึ่งเดือนหนึ่งนักเขียน” กันเถอะ

เราควรอ่านหนังสือเพื่อเรียนรู้ความละเอียดลึกซึ้งอย่างไรดี

บางคนอาจจะบอกว่า “ยิ่งรู้กว้างก็ยิ่งรู้ตื้น” แต่สิ่งที่ดีที่สุดคือ “ยิ่งรู้กว้างก็ยิ่งรู้ลึก” เพราะ “ยิ่งรู้กว้าง” ต้องมาคู่กับ “ยิ่งรู้ลึก” แต่หากไม่มีขอบเขตความรู้ที่กว้างพอเหมาะ ก็อาจไปไม่ถึงการเรียนรู้ได้ ซึ่งปัจจัยสำหรับการรู้ลึกคือต้อง “เชื่อมโยงกัน”

สมมติเมื่อคุณมีความรู้เกี่ยวกับอะไรสักอย่างอย่างลึกซึ้ง เราอาจเรียกได้ว่าความรู้ตรงนั้นคือ “จุดจุดหนึ่ง” และหากคุณมีความรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับเรื่องอื่นๆ เพิ่มละก็ แม้อุผิวเผินคุณคิดว่าอาจไม่เกี่ยวกัน แต่จริงๆ แล้วความรู้เหล่านั้นจะกลายเป็นจุดหลายจุดที่เชื่อมโยงสู่กันเอง

และเมื่อคุณได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ คุณก็จะสามารถเรียนรู้อย่างละเอียดลึกซึ้งได้โดยง่าย เพราะความรู้เดิมของคุณจะเป็นตัวเชื่อมโยงความรู้ใหม่ให้คุณได้รู้ลึกมากขึ้น

แม้แต่การเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างลึกซึ้ง บางครั้งคุณอาจจะพบว่าอยู่ๆ ก็ต้องเรียนรู้เกินขอบเขตที่ตั้งใจ ซึ่งอาจจะแตกแขนงไปตามความสนใจของแต่ละคน คนที่มีความรู้ทางสายศิลป์ส่วนใหญ่ก็จะเรียนรู้ในลักษณะ “ยิ่งรู้กว้างก็ยิ่งรู้ลึก” เช่นนี้

คุณอาจจะชอบนักเขียนคนหนึ่งมาก จึงอ่านแต่ผลงานของนักเขียนคนนั้นอย่างละเอียด แต่กลับไม่รู้จักนักเขียนคนอื่นเลยแบบนี้เรียกได้ว่าเป็นการเรียนรู้แบบตื้นๆ เปรียบเสมือนการมองเห็นเฉพาะผืนดินด้านหน้า แต่ไม่รู้ความกว้างความลึกของที่ดินผืนนั้น

คุณอาจจะอินกับผลงานของนักเขียนที่ชอบ จึงทำให้เลือกอ่านเฉพาะงานเขียนของเธอ แต่หากเลือกที่จะตายรั้งกับนักเขียนเพียงคนเดียวเช่นนี้ เรียกได้ว่าน่าเสียดายมาก

ดังนั้นหากเดือนนี้คุณกำลังชอบอ่านผลงานของนักเขียนท่านใด เดือนต่อไปขอแนะนำให้ลองอ่านผลงานของนักเขียนท่านอื่นบ้าง ส่วนเดือนถัดไปจากนั้นก็ให้อ่านผลงานของนักเขียนท่านอื่นอีก เพราะผมต้องการให้คุณได้อ่านงานเขียนดี ๆ โดยไม่ยึดติดกับ “ความหลงใหล”

เมื่อคุณหลงใหลในตัวบุคคลใด คุณก็ไม่จำเป็นต้องดูถูกคนอื่น ๆ เพราะการตัดสินคนอื่นอย่างเหยียดหยามแล้วยกยอปอปั้นเฉพาะนักเขียนที่ตนเองชอบเป็นสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ อย่างความคิดที่ว่า “นักเขียนคนนี้ไครนะ ดูเป็นอภิสิทธิ์ชนเกินไปไหม ฉันชอบนักเขียนที่ออกนอกกรอบสังคมแบบไอซามู ตะไซ่มากกว่านะ” ให้ลองกำหนดว่าเดือนนี้จะอ่านงานเขียนของไอซามู ตะไซ่ ส่วนเดือนหน้าจะลองอ่านงานเขียนของนักเขียนคนอื่นดู หากใช้แนวคิดนี้คุณจะได้รับประโยชน์อีกหลาย ๆ อย่างจากการหลงใหลผลงานของนักเขียนอีกหลาย ๆ คน

สายป่านที่เชื่อมจากหนังสือเล่มหนึ่งไปถึง “วัฒนธรรมทางจิตวิญญาณ”

ผมคิดว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับมนุษย์คือวัฒนธรรมทางจิตวิญญาณ หากพูดถึงวัฒนธรรมทางจิตวิญญาณ หลายคนอาจนำไปเปรียบเทียบกับสิ่งของหรือสถานที่ที่เป็น “วัฒนธรรมทางวัตถุ” ซึ่งก็เปรียบเสมือนการนำจิตใจของแต่ละคนไปเปรียบเทียบกับตนเอง

ทุกคนมีใจเป็นของตัวเอง และใจของทุกคนก็มีหลากหลายความรู้สึกในทุกๆ วัน ไม่ว่าจะมีความสุข ดีใจ เศร้าใจ หรือทุกข์ใจ สิ่งเหล่านี้คือคุณสมบัติเฉพาะของแต่ละคน เมื่อใดที่ใครสักคนเกิดความรู้สึกเศร้าใจ หากเราไม่เอาใจไปผูกกับใครคนนั้นตั้งแต่แรก ก็อาจจะไม่เกิดความเศร้าเช่นนี้ แต่หากไม่ได้อยู่ในจุดเดียวกันก็คงไม่เข้าใจจิตใจของเขา

จิตวิญญาณที่สังคมมีส่วนร่วมก็เช่นกัน เราเรียกสิ่งนั้นว่า วัฒนธรรมทางจิตวิญญาณ

เช่น วัฒนธรรมทางจิตวิญญาณที่ชาวอินเดียส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกันคือ ศาสนาฮินดู ส่วนวัฒนธรรมทางจิตวิญญาณของคนญี่ปุ่นในอดีต คือ “วิถีนักรบ (บูชิโด)” ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางจิตวิญญาณที่มีส่วนร่วมในหมู่ชาмуไร ไม่ใช่เพียงแนวคิดส่วนบุคคลใจของทุกคนที่มีลักษณะเฉพาะตัวก็ถือเป็นสิ่งสำคัญบนโลกใบนี้ แต่หากคุณยึดติดกับสิ่งใดที่เป็นตัวคุณมากเกินไป ก็มีโอกาสที่คุณจะมองข้ามสิ่งอื่นที่สำคัญเช่นกัน

เราไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่คนเดียว เพราะเราต้องอยู่ร่วมกันภายใต้วัฒนธรรมที่เปรียบเสมือนสายป่าน ปกติแล้วคุณอาจจะไม่รู้ตัว แต่เมื่อใดที่คุณค้นเจอวัฒนธรรมทางจิตวิญญาณที่อยู่ในเบื้องลึกของจิตใจ เมื่อคุณสัมผัสถึงมัน จะช่วยให้คุณรู้สึกแข็งแกร่งขึ้น และคุณจะรู้สึกได้ว่าทุกคนที่มีส่วนร่วมในวัฒนธรรมของคุณเปรียบเสมือนสายป่านที่เชื่อมโยงกันเป็นทอด ๆ

วัฒนธรรมทางจิตวิญญาณสามารถค้นเจอได้จากการอ่านหนังสือ อาทิเช่น หนังสือปรัชญาหรือวรรณกรรมทางความคิด

นักเขียนชั้นเลิศมักจะอ่านหนังสือเยอะ อย่าง ยาชีนารี คาวาบาตะ, โอซามุ ดะไซ หรือจุนอิจิโร่ ทานิชากิก็อ่านหนังสือเยอะมากทีเดียว การอ่านหนังสือเยอะทำให้แบกรับวัฒนธรรมทางจิตวิญญาณมามากและสื่อสารออกมาผ่านทางงานเขียน ดังนั้นสมมติว่าคุณได้อ่านหนังสือที่เขียนโดยจุนอิจิโร่ ทานิชากิ สัก 1 เล่ม คุณก็จะสัมผัสได้ถึงปริมาณหนังสือมากมายที่ส่งอิทธิพลต่อตัวเขา แม้ในงานเขียนจะมีทัศนคติส่วนตัวของนักเขียนปะปนอยู่ด้วย แต่คุณจะเห็นว่าวัฒนธรรมทางจิตวิญญาณซึ่งเป็นภูมิหลังของนักเขียนก็ได้ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนั้นอย่างเข้มข้นเช่นกัน

อาการตาข่ายก็ถือเป็นหนึ่ง ในวิสัยของการอ่าน

มีนักเขียนญี่ปุ่นหลายคนที่ยื่นขอบฟ้าไฮโดร ดอสโตเยฟสกี เป็นอย่างมาก แม้แต่ฮารุกิ มูราคามิ ยังเอ่ยปากว่า “เขาทำให้ผม รู้สึกราวกับว่าตัวเองเป็นนักเขียนที่ด้อยค่าเหลือเกิน” เนื่องจาก มูราคามิเองก็ชื่นชมดอสโตเยฟสกีจนเรียกได้ว่าเป็นแฟนคลับ เขาอยากจะทำผลงานเขียนที่เรียกว่า “นวนิยายเชิงครอบครัวคลุม” ที่อัดแน่นไปด้วยมุมมองและทัศนคติที่มีต่อโลกให้รวมเป็นหนึ่งเดียวได้ เหมือนดอสโตเยฟสกี หนังสือเรื่อง *พี่น้องคารามาซอฟ* เป็นหนังสือที่มูราคามิอ่านซ้ำหลายรอบเป็นพิเศษ เขาบอกว่าเล่มนี้เป็นหนึ่งในหนังสือเล่มที่ทรงอิทธิพลต่อตัวเขามากที่สุด

พี่น้องคารามาซอฟ เป็นวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงมากที่สุด แต่เนื่องจากเนื้อหายาวมากจึงทำให้อ่านจบยาก

เป็นเรื่องราวของพ่อที่ชื่อฟิโอดอร์ และลูกชายสามคน ชื่อ ดิมิทรี, อีวาน, อเล็กเซ่ ร่วมกับคนรับใช้ที่ชื่อสเมลจาคอฟ ทั้งหมดเป็นคนในครอบครัวคารามาซอฟ และลูกชายทั้งสามคน ยังมีชื่อเล่นอีกคนละชื่อที่ทำให้สับสน อย่าง ดิมิทรี มีชื่อเล่นว่า มิชาหรือมิชกา, อีวาน มีชื่อเล่นว่า วานยาหรือวานเนชกา, อเล็กเซ่ มีชื่อเล่นว่า อัลไลซาหรือลิวเซชกา

นอกจากนี้ยังมีตัวละครอีกมากมายปรากฏในเรื่อง ทั้งคู่หมั้น เพื่อน คนชรา ฯลฯ ด้วยลักษณะตัวละครและความสัมพันธ์ของคนในเรื่องที่หลายหลาก ทำให้ต้องเข้าใจภาพรวมของวรรณกรรม

เรื่องนี้ แล้วก็ต้องตามเนื้อเรื่องให้ทันด้วย เพราะมีประเด็นนับไม่ถ้วนที่ต้องนำมาขบคิด และสามารถพิจารณาได้ว่าวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นได้ทั้ง “นวนิยายเชิงศาสนา” และ “นวนิยายเชิงความคิด” นอกจากนี้ยังมีความเป็น “นวนิยายสืบสวน” “นวนิยายเชิงพิพากษา” และ “นวนิยายรักโรแมนติก” อยู่ด้วย

รู้สึกตาลายแล้วหรือยัง แต่สำหรับการอ่านหนังสือ “อาการตาลาย” ก็ถือเป็นหนึ่งวิสัยที่ปกติ

ผมจะขอพูดอีกครั้ง ว่าความละเอียดลึกซึ้งถือเป็นความรู้เชิงครอบคลุม

และความละเอียดลึกซึ้งในวรรณกรรมเรื่อง *พี่น้องคารามาซอฟ* นั้น ไม่อาจหาคำใดมาอธิบายได้อย่างง่ายดายสำหรับแนวคิดอันเป็นหนึ่งเดียวและครอบคลุมสัมพันธ์ต่างๆ ที่สุดแสนจะล้าลึก

งานเขียนที่ละเอียดลึกซึ้งไม่ได้มีเพียงเรื่อง *พี่น้องคารามาซอฟ* เรื่องเดียวที่อ่านยาก เนื่องจากอ่านแล้วต้องคิดตามทุกบรรทัด บางครั้งก็ทำให้อ่านไม่ถึงไหน อาจจะทำให้คุณบ่นหลายครั้งว่า “เหลืออีกก็หน้ากันเนี่ย... ยังอ่านไม่ถึงไหนเลย” แต่นี่ก็ถือเป็นหนึ่งในคุณสมบัติที่คนอ่านหนังสือต้องเจอ

อย่าไปกลัวว่าจะตาลาย เพราะจากนี้ไปเรากำลังจะดำดิ่งสู่ความละเอียดลึกซึ้งของวรรณกรรม เตรียมใจให้พร้อมเหมือนชามูไร “มาเลย ไม่กลัวตาลายหรอก!” แล้วก้าวไปกับการอ่านด้วยกันดีกว่า